

IMDi

Integrerings- og
mangfoldsdirektoratet

Tolkers kapasitet og tilgjengelighet 2022

En spørreundersøkelse blant tolker i Nasjonalt tolkeregister

Tolkers kapasitet og tilgjengelighet 2022

En spørreundersøkelse blant tolker i Nasjonalt tolkeregister

imdi.no

ISBN: [ISBN nummer]

Utgitt: 16.05.2023

Forfattere:

Hilde Fiva Buzungu, Konstantinos Skenteris og Gaute Simensen

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
Figurer	3
Forord	4
Sammendrag	5
1. Innledning	6
Utvalg og representativitet	6
Behandlingsgrunnlag og personvern	8
2. Tolkene i undersøkelsen	9
Tolkespråk	9
Kvalifikasjoner	10
Bosted	11
3. Tolkenes arbeidssituasjon	12
Tilknytning til tolkeyrket	12
Inntekt fra tolking	14
Tolkenes arbeidsmengde	16
Kapasitetsutnyttelse hos tolkene	19
4. Tolkenes tilgjengelighet	22
Tilgjengelighet for tolking	22
Årsaker til ledig kapasitet	26
5. Tolkers trivsel og kvalifiseringsønsker	30
Syn på fremtiden som tolk	30
Tolkenes kvalifiseringsønsker	32
6. Konklusjoner	34
Appendiks	35
Appendiks reg.	36

Figurer

Figur 2.1 Antall tolker etter språkgruppe	9
Figur 2.2 Antall tolker etter kvalifikasjonskategori	10
Figur 2.3 Antall tolker etter fylke	11
Figur 3.1 Beskrivelse av egen arbeidssituasjon	12
Figur 3.2 Arbeidssituasjon etter kvalifikasjonskategori	13
Figur 3.3 Arbeidssituasjon for tolker etter språkgruppe	14
Figur 3.4 Forventet årsinntekt fra tolking	15
Figur 3.5 Forventet andel av årsinntekt fra tolking	15
Figur 3.6 Hvor mye tolker du i løpet av en vanlig uke?	16
Figur 3.7 Arbeidsmengde etter kvalifikasjonskategori	17
Figur 3.8 Arbeidsmengde etter språkgruppe	18
Figur 3.9 Kapasitetsutnyttelse inneværende uke og de kommende to ukene	19
Figur 3.10 Samlet kapasitetsutnyttelse inneværende og de kommende to ukene	20
Figur 4.1 Tilgjengelighet for flere oppdrag	22
Figur 4.2 Tilgjengelighet for flere oppdrag etter språkgruppe	23
Figur 4.3 Tilgjengelighet for flere oppdrag blant tolker på de fem mest etterspurte tolkespråkene	24
Figur 4.4 Interesse for heltids- og deltidsstilling blant tolker på de fem mest etterspurte tolkespråkene	25
Figur 4.5 Oppgitte årsaker til at man ikke jobber mer som tolk	26
Figur 4.6 Jeg får for få oppdragsforespørsler	27
Figur 4.7 Jeg avslår noen forespørsler på grunn av lønns- og arbeidsbetingelsene	28
Figur 5.1 Syn på egen fremtid som tolk	30
Figur 5.2 Syn på egen fremtid som tolk etter oppgitt arbeidsmengde	31
Figur 5.3 Kvalifiseringsønsker blant tolker med kvalifikasjonskategori E og D	32

Forord

Denne rapporten er utarbeidet av IMDi som ledd i direktoratets arbeid med å kartlegge kapasitet og tilgjengelighet blant kvalifiserte tolker. Undersøkelsen og rapporten er utarbeidet i samarbeid mellom direktoratets analyseavdeling og fagavdelingen for tolking.

Vi vil rette en stor takk til alle tolkene som har tatt seg tid til å besvare undersøkelsen. Vi vil også takke Nadiya Fedoryshyn som har bidratt med analyser av data og Ingeborg Gihle for gjennomgang av rapport.

Oslo 15. mai 2023

Hilde Fiva Buzungu
Konstantinos Skenteris
Gaute Simensen

Sammendrag

Formålet med prosjektet har vært å undersøke kapasitet, tilgjengelighet og tanker om egen arbeidssituasjon blant tolker i Nasjonalt tolkeregister. En spørreundersøkelse ble sendt ut til 1 868 tolker i november 2022. Svarprosenten var 61,5 prosent. Undersøkelsen viser at rundt 25 prosent av tolkene har tolkeoppdrag tilsvarende en relativt full arbeidsuke. De har tolking som sin viktigste inntektskilde og har liten kapasitet til å øke antall tolkeoppdrag. De resterende 75 prosentene har ledig kapasitet hvor de enten ikke arbeider eller utfører annet arbeid/annen aktivitet enn tolking. Andelen ubenyttet kapasitet varierer mellom ulike språk. Men undersøkelsen viser at det er mye ledig kapasitet blant tolker i alle språkgrupper i registeret.

Et av de mest overraskende funnene er at tolker i de mest etterspurte tolkespråkene ikke nødvendigvis har en travlere arbeidsdag enn tolker i mindre etterspurte språk. Arabisk og tigrinja er to av de fem mest etterspurte språkene, og de to som ser ut til å ha lavest dekning av tolker i Nasjonalt tolkeregister i forhold til behovet.¹ Oslo Economics finner i rapporten *Tolkemonitor SPRÅK* (2022) at offentlige organers behov for tolking på disse to språkene er så stort at bare 25 prosent av alle tolkeoppdrag på arabisk og tigrinja dekkes av kvalifiserte tolker. I vår undersøkelse oppgir 45 prosent av arabisktolkene og 67 prosent av tigrinjatolkene at de tolker 20 timer eller mindre per uke. Det er derfor overraskende at andelen ubenyttet kapasitet er så høy også på disse to språkene.

Når det gjelder det faglige innholdet i tolkeyrket (faglige utfordringer og arbeidsoppgaver), ser dette ikke ut til å begrense offentlige organers tilgang til tolk. På spørsmål om dette, svarer noen få tolker (6 prosent) at de noen ganger avslår forespørsler om oppdrag grunnet vanskelighetsgrad. Kun 1 prosent av respondentene oppgir «jeg liker ikke så godt å tolke» som en av grunnene til at de avslår forespørsler. Det er heller oppdragsmengde på de ulike tolkespråkene, organisatoriske forhold på tolkefeltet, tolkenes tilknytning til arbeidslivet, og tolkenes lønns- og arbeidsbetingelser som i all hovedsak ser ut til å begrense hvor mye tolkene i Nasjonalt tolkeregister jobber som tolk.

Avslutningsvis i undersøkelsen ble tolkene stilt spørsmål om hvordan de ser på sin fremtid i tolkeyrket. To av tre tolker (66 prosent) oppgir at de trives godt og ønsker å fortsette som tolk. Vi finner likevel en viss variasjon i trivsel og fremtidsønsker blant tolker når vi fordeler svarene etter arbeidsmengde. Blant dem som tolker mer enn 20 timer per arbeidsuke, oppgir 85 prosent at de trives godt og ønsker å fortsette som tolk. En betydelig andel av tolkene i registeret ønsker å bli høyere kvalifisert i tolkeyrket, og flere ønsker å gjennomføre statsautorisasjonsprøven i tolking.

¹ Oslo Economics (2022). Tolkemonitor SPRÅK: Offentlige organers behov for tolketjenester i første halvdel av 2022. OE-rapport 2022/88. <https://www.imdi.no/om-imdi/rapporter/2022/tolkemonitor-sprak-q1-2022/>

1. Innledning

Tolkeloven pålegger offentlige organer ansvar for å benytte kvalifiserte tolker når det er nødvendig for å yte forsvarlig hjelp og tjeneste. IMDi har ansvar for å legge til rette for at det finnes et tilstrekkelig antall kvalifiserte tolker på aktuelle språk, slik at offentlige organer kan lykkes med å etterleve tolkeloven.

Formålet med undersøkelsen har vært å kartlegge tolkers arbeidssituasjon, kapasitet og tilgjengelighet for oppdrag. IMDi har tidligere undersøkt de samme problemstillingene blant tolker på ukrainsk, russisk og engelsk i forbindelse med kartlegging av tolkekapasitet under flyktningsankomstene fra Ukraina våren 2022.² Rapporten presenterer funnene fra spørreundersøkelsen og analyser av svarfordelingene. Vi viser både gjennomsnittssvar og hvordan svarene fordeler seg mellom tolker med ulike kvalifikasjonskategori og etter språkgruppe. I tillegg har vi gjennomført enkelte statistiske analyser for å belyse sammenhenger mellom ulike variabler. Dette gjelder for eksempel sammenhengen mellom tolkenes arbeidsmengde og trivsel i yrket. Rapporten tar sikte på å gi en helhetlig beskrivelse av tolkenes kapasitet og tilgjengelighet for å påta seg oppdrag, i tillegg til deres tanker om egen arbeidssituasjon.

Utvalg og representativitet

Alle tolker oppført i Nasjonalt tolkeregister per 31.10.2022 ble invitert til å delta i prosjektet. En forespørsel om å besvare undersøkelsen ble dermed sendt på e-post til 1 868 tolker. Prosjektet ble gjennomført som en nettbasert spørreundersøkelse og datainnsamlingsperioden varte i tre uker. 1 147 tolker takket ja til å delta i prosjektet og fullførte undersøkelsen i sin helhet. Dette gir en responsrate på 61,5 prosent (se tabell 1), noe som anses å være en god svarprosent på denne type undersøkelser. Det har ikke vært obligatorisk å svare på alle spørsmålene i undersøkelsen. Antall respondenter (N) vil derfor variere noe fra spørsmål til spørsmål.

Tabell 1 Nøkkeltall utvalg

Utvalg	Antall	Prosent
Bruttoutvalg (alle tolker i Nasjonalt tolkeregister)	1868	100
Svar før første purring	400	
Etter første purring	356	

² IMDi (2022). Tolkers kapasitet og tilgjengelighet i en tid med ekstraordinære behov. <https://www.imdi.no/om-imdi/rapporter/2022/tolkers-kapasitet-og-tilgjengelighet-i-en-tid-med-ekstraordinare-behov/>

Etter andre purring	256	
Etter tredje purring	150	
Takket nei	13	0,5
Påbegynte	175	9,5
Ikke besvart	533	28,5
Nettoutvalg	1147	61,5
Feltperiode	31.10.2022 – 20.11.2022 – tre uker	
Innsamlingsmetode	Questback – invitasjoner per e-post	

Når det gjelder utvalgets representativitet, ser vi noen forskjeller mellom mottakerne av undersøkelsen som gruppe (alle tolker i Nasjonalt tolkeregister) og respondentene som besvarte undersøkelsen (nettoutvalget). Tabell 2 viser at det er noen skjevheter når man ser på tolkenes kvalifikasjonskategori. Med kvalifikasjonskategori mener vi hvilke(t) av de offentlige kvalifiseringstilbudene den enkelte tolk har gjennomført. Tolker med flere tolkespråk med ulik kvalifikasjonskategori er her oppført med sin høyeste kvalifikasjon. Tolker med statsautorisasjon og/eller bachelorgrad i tolking (kategori A-C i Nasjonalt tolkeregister) er noe overrepresentert blant respondentene, mens tolker med tospråkstest (kategori E i Nasjonalt tolkeregister) er noe underrepresentert. Andelen tolker med minimum 30 studiepoeng tolkeutdanning (kategori D i Nasjonalt tolkeregister) er tilnærmet lik blant respondentene som blant tolker i registeret.

Ser vi på tolker etter språkgruppe er arabisk (11 prosent av respondentene, 12,6 prosent av alle tolker i registeret), persiske og afghanske språk (6,3 prosent av respondentene, 8,1 prosent av alle tolker i registeret) og somali (3,4 prosent av respondentene, 5,4 prosent av alle tolker i registeret) noe underrepresentert i utvalget. Når det gjelder de andre språkgruppene er fordelingen nokså lik blant respondentene som blant alle tolker i tolkeregisteret.³ Den geografiske fordelingen er tilnærmet lik i utvalget og for tolker som helhet.

Tabell 2 Frafallsskjevhet. Bruttoutvalg og nettoutvalg etter kvalifikasjonskategori

Kvalifikasjonskategori	Bruttoutvalg	Nettoutvalg	Netto-brutto
I alt	100	100	
Kategori A-C	16,3 (305)	21,9 (251)	5,6
Kategori D	36,8 (688)	37,4 (429)	0,6
Kategori E	46,8 (875)	39,1 (449)	-7,8
Ikke oppgitt		1,5 (18)	
Antall	1868	1147	

³ Se tabell 3 i appendiks.

Behandlingsgrunnlag og personvern

I invitasjonen ble tolkene informert om prosjektets formål og at det var frivillig å delta i undersøkelsen. De som ikke ønsket å delta i undersøkelsen, kunne avstå fra dette ved å la være å besvare undersøkelsen. Tolkene ble også informert om at de kunne ombestemme seg underveis. Så lenge en ikke har trykket «send inn» til slutt i spørreskjemaet, er ikke svar blitt lagret og en vil ikke ha deltatt i undersøkelsen. Alle respondentene ble også informert om muligheten til når som helst å kunne trekke sitt samtykke tilbake, uten å oppgi grunn. I slike tilfeller vil alle personopplysninger også bli slettet. Behandlingsgrunnlaget for prosjektet er personvernforordningens artikkel 6, nummer 1, bokstav a og e.

Utvalget ble informert om at deres opplysninger bare ville brukes til prosjektets formål, og at alle personopplysninger ville behandles konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Respondentene kunne velge om de ville gi samtykke til at opplysninger om deres tolkespråk ble innhentet fra Nasjonalt tolkeregister. De kunne også velge om de ønsket å oppgi kvalifikasjonskategori. De som ikke har samtykket til innhenting av tolkespråk fra registeret og/eller som ikke har oppgitt kvalifikasjonskategori inngår dermed ikke i analyser der tolkespråk og/eller kvalifikasjonskategori er en del av datagrunnlaget. Videre fikk alle inviterte informasjon om at datamaterialet med personopplysninger ville anonymiseres ved prosjektets slutt. Samtidig ville de anonymiserte opplysningene bli lagret hos IMDi for å kunne gjenbrukes til videre forskning på tolkers kapasitet og tilgjengelighet på ulike språk over tid.

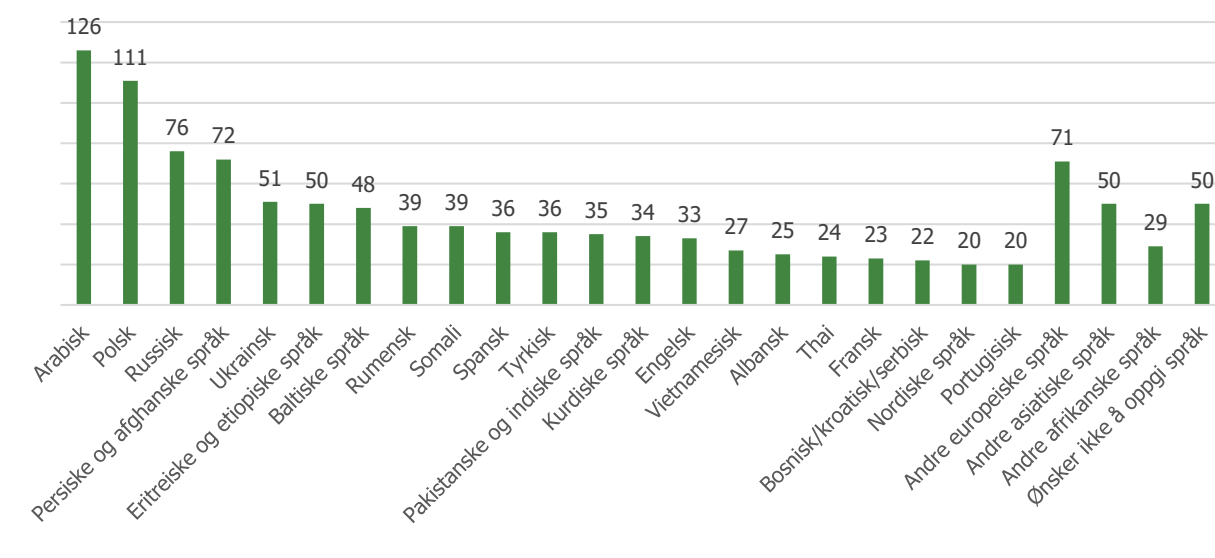
2. Tolkene i undersøkelsen

1 147 tolker besvarte undersøkelsen. Tolkene ble spurt om bakgrunnsvariablene tolkespråk, kvalifikasjonskategori og bostedsfylke. Av personvern hensyn, og siden det ikke er helt nødvendig for analyser av tolkers kapasitet og tilgjengelighet, ble det ikke spurt om andre kjennetegn som kjønn og alder.

Tolkespråk

Respondentene ble spurt om de samtykket til at opplysninger om tolkespråk ble innhentet fra Nasjonalt tolkeregister. 1 057 respondenter samtykket til dette. 50 av respondentene samtykket ikke. 280 tolker står oppført med flere tolkespråk i tolkeregisteret. I analysene har hver respondent oppført med flere språk i registeret blitt kategorisert med ett «primærtolkespråk». Primærtolkespråket definerer vi som det tolkespråket vedkommende er høyest kvalifisert i. Enkelte tolker er oppført med samme kvalifikasjonskategori på to tolkespråk. Disse har vi valgt å kategorisere med ett primærtolkespråk etter det språket vedkommende først ble registrert med.⁴ For å sikre best mulig datakvalitet, knyttes dermed hver tolk til ett språk. Videre har vi delt inn alle tolkespråk i språkgrupper med minimum 20 respondenter per gruppe. Dette har vi gjort for å sikre tolkenes anonymitet i de språkvis

Figur 2.1 Antall tolker etter språkgruppe (N=1147)

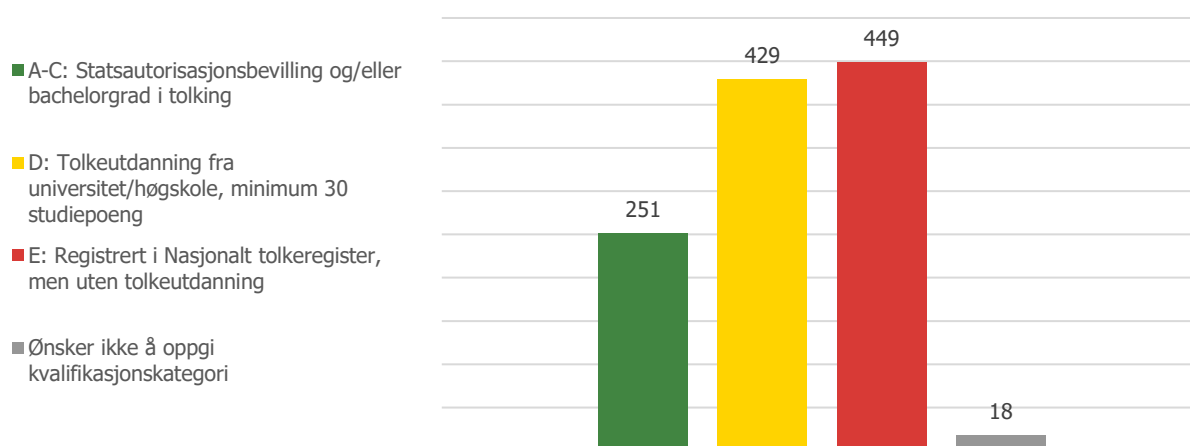
⁴ En mulig svakhet ved å kategorisere tolker med samme kvalifikasjonskategori etter det språket de først ble kvalifisert i, er at vi i noen tilfeller ikke kan anta hvilket av de to språkene som gir tolken størst oppdragsmengde. Denne utfordringen gjelder imidlertid bare et fåtall tolker.

analysene. Inndelingen har gitt til sammen 24 språkgrupper (se figur 2.1). I figurer og analyser der tolkespråk inngår, benyttes språkgruppe som variabel.⁵

Kvalifikasjoner

Respondentene kunne oppgi sine tolkefaglige kvalifikasjoner i form av autorisasjonsbevilling, tolkeutdanning og/eller tospråklig prøve og kurs i tolking.

Figur 2.2 Antall tolker etter kvalifikasjonskategori (N=1147)

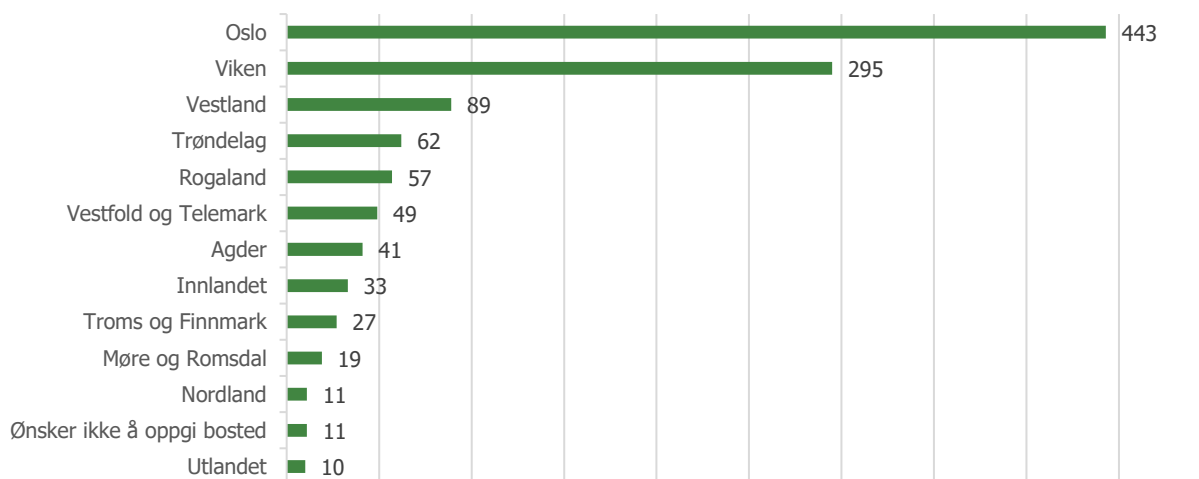
22 prosent av respondentene oppgir å ha bevilling som statsautorisert tolk og/eller bachelorgrad i tolking fra universitet/høgskole. I Nasjonalt tolkeregiester er statsautoriserte tolker med bachelorgrad i tolking oppført i registerets høyeste kategori (A). I kategori B finner vi statsautoriserte tolker med kortere tolkeutdanning, og tolker med bachelorgrad i tolking, men uten autorisasjonsbevilling. I kategori C er statsautoriserte tolker uten tolkeutdanning oppført. Fordi statsautorisasjonsprøven i tolking dekker et begrenset antall språk per år og er en krevende prøve, og bachelorutdanningen i tolking er relativt ny, er det nokså få tolker i hver av de tre kategoriene. Vi analyserer derfor svarene fra tolker i kategori A-C samlet. 37 prosent av respondentene oppgir å ha tolkeutdanning med et omfang mellom 30 og 175 studiepoeng, som gir oppføring i kategori D i Nasjonalt tolkeregiester. 39 prosent av respondentene oppgir at de ikke har tolkeutdanning. Disse er oppført i registerets laveste kvalifikasjonskategori (E). Noen få respondenter ønsket ikke å oppgi kvalifikasjonskategori (1,5 prosent).

⁵ Det er gjort unntak i figur 4.4 og 4.5. Disse figurene viser svarfordelinger etter de fem mest etterspurte tolkespråkene. Av disse havner tigrinja som i de andre analysene tilhører eritreiske og etiopiske språk.

Bosted

Respondentene fikk spørsmål om hvilket fylke de er bosatt i. Ettersom bosted i kombinasjon med opplysninger om tolkespråk og/eller kvalifikasjonskategori for enkelte kan være identifiserende, var det på dette spørsmålet valgfritt om man ville oppgi fylke.

Figur 2.3 Antall tolker etter fylke (N=1147)

39 prosent av respondentene er bosatt i Oslo, og 26 prosent er bosatt i Viken. 7 prosent av respondentene er bosatt ellers på Østlandet (Innlandet, Vestfold og Telemark), 14 prosent på Sør- og Vestlandet (Agder, Rogaland og Vestland), 7 prosent i Midt-Norge (Trøndelag, Møre og Romsdal), og 3 prosent i Nord-Norge (Nordland, Troms og Finnmark). 4 prosent er enten bosatt i utlandet eller har ikke har ønsket å oppgi bosted. Sammenlignet med befolkningssammensetningen i Norge generelt, er tolker i større grad enn den øvrige befolkningen bosatt i Oslo. Andelen tolker som er bosatt i Viken svarer til folketallet, mens tolker utgjør en lavere prosent sett i forhold til folketallet i andre fylker.⁶

Hvis vi ser på tolkenes bostedsfylke sammenlignet med innvandrerbefolkningen som helhet, er tolker i større grad enn innvandrere flest bosatt i Oslo og Viken (henholdsvis 50 prosent og 40 prosent flere tolker enn antallet innvandrere skulle tilsi). Andelen tolker bosatt i Vestland fylke tilsvarer andelen innvandrerbefolkning i Vestland, mens tolker i mindre grad enn innvandrerbefolkningen generelt er bosatt i øvrige fylker (resten av Østlandet og Midt-Norge har omtrent 50 prosent og Nord-Norge omtrent 28 prosent av det antallet tolker i forhold til andelen innvandrere i disse områdene).

⁶ Statistisk sentralbyrå (2022). *Innvandrere og norskfødte av innvandrerforeldre*. Statistikktabell 09817.

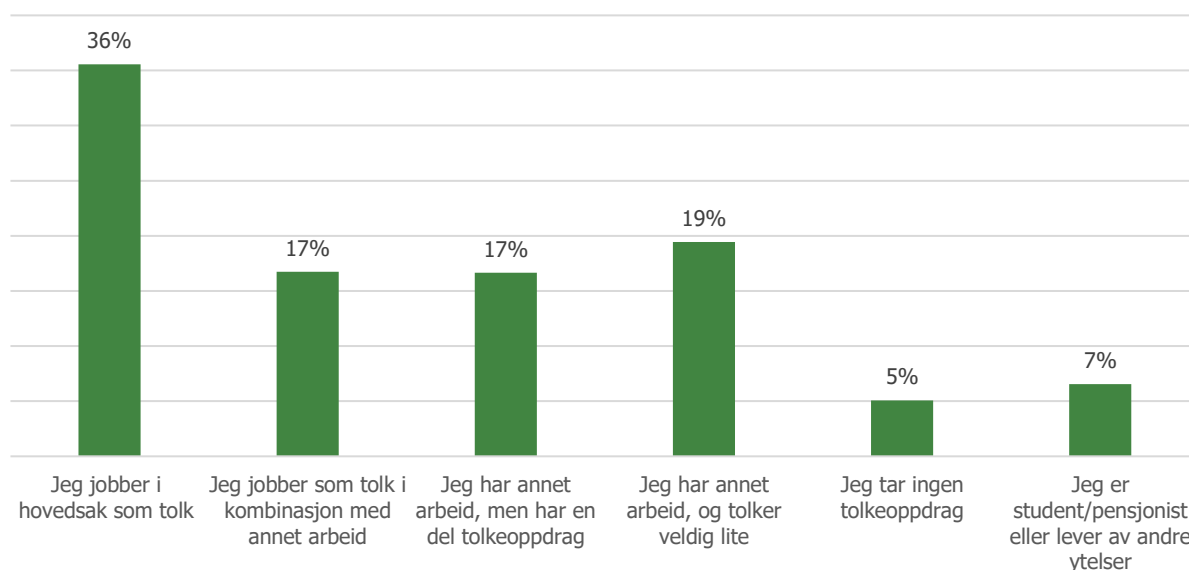
3. Tolkenes arbeidssituasjon

I undersøkelsen ble tolkene bedt om å beskrive sin tilknytning til tolkeyrket, anslå hvor stor andel av sin årsinntekt de har fra tolking, og anslå antall timer de utfører tolking per uke. Videre ble tolkene bedt om å gi opplysninger om sine tolkeoppdrag for samme uke som de besvarte undersøkelsen og de to påfølgende ukene. Disse fire temaene kan samlet si noe om tolkenes arbeidssituasjon i dag.

Tilknytning til tolkeyrket

For å kartlegge tolkenes tilknytning til tolkeyrket, ble tolkene bedt om å svare på om de i hovedsak jobber som tolk, om de kombinerer tolking med annet arbeid, eller om de primært lever av annet arbeid eller andre inntektskilder.

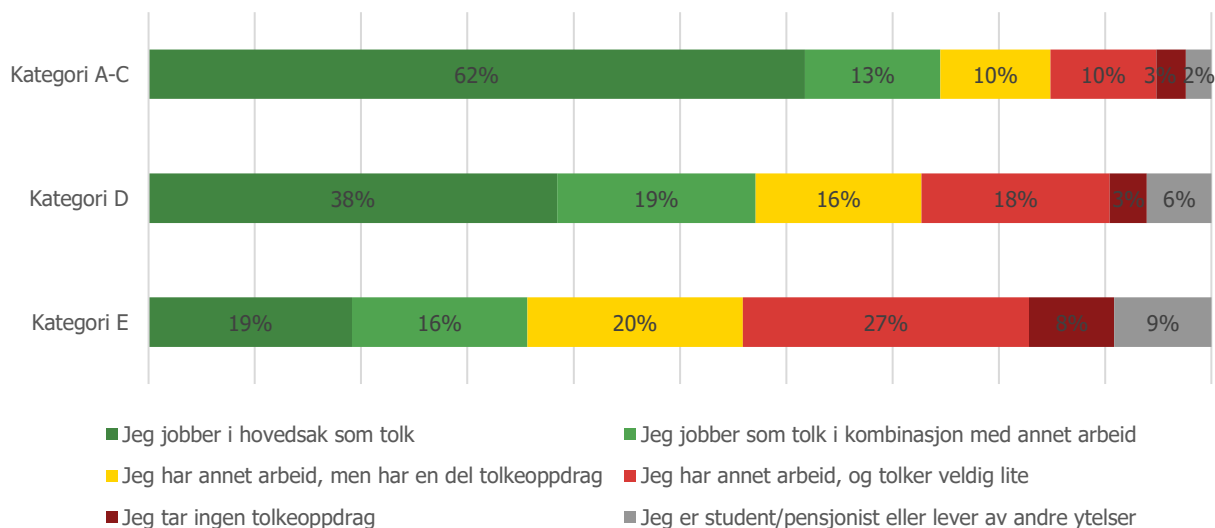
Figur 3.1 Beskrivelse av egen arbeidssituasjon (N=1147)

På dette spørsmålet deler respondentene seg i tre nesten like store grupper. En tredjedel (36 prosent) oppgir at de i hovedsak jobber som tolk, en tredjedel (34 prosent) oppgir at de jobber som tolk i kombinasjon med annet arbeid, mens den siste tredjedelen (31 prosent) tolker veldig lite eller ingenting.

Hvis vi ser nærmere på tolkenes tilknytning til tolkeyrket i lys av kvalifikasjoner, ser vi at de høyt kvalifiserte tolkene har en sterkere yrkestilknytning enn de med lavere kvalifikasjoner.

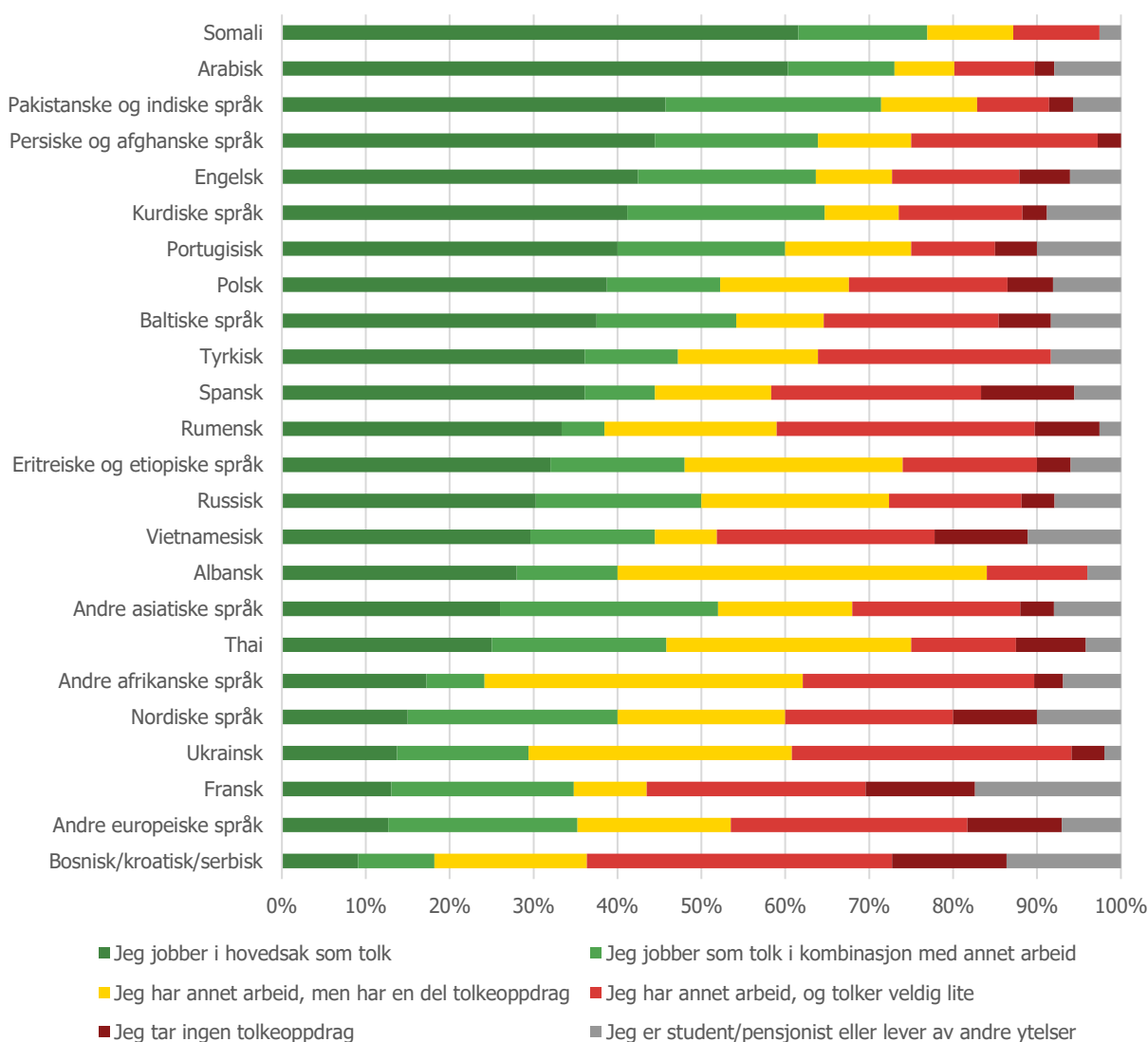
Figur 3.2 Arbeidssituasjon etter kvalifikasjonskategori (N=1129)

Blant de høyst kvalifiserte tolkene med statsautorisasjonsbevilling og/eller bachelorgrad i tolking, jobber 75 prosent som i hovedsak jobber som tolk, og bare 15 prosent oppgir å tolke lite eller ikke i det hele tatt. Blant de lavest kvalifiserte tolkene i kategori E, oppgir derimot nesten halvparten av tolkene at de tolker lite eller ikke i det hele tatt. Det er imidlertid ganske store forskjeller i yrkestilknytning når man fordeler tolkene etter språkgruppe.

Figur 3.3 viser at andelen som oppgir at de i hovedsak jobber som tolk, varierer fra over 60 prosent på arabisk og somali til under 15 prosent eller færre på nordiske språk, ukrainsk, fransk, bosnisk/kroatisk/serbisk og andre europeiske språk med få tolker. Når det gjelder polsk, russisk og eritreiske og etiopiske språk (herunder tigrinja) jobber bare om lag 30 prosent i hovedsak som tolk, til tross for at disse språkene er blant de fem mest etterspurte tolkespråkene i Norge i 2022.

Figur 3.3 Arbeidssituasjon for tolker etter språkgruppe (N=1097)

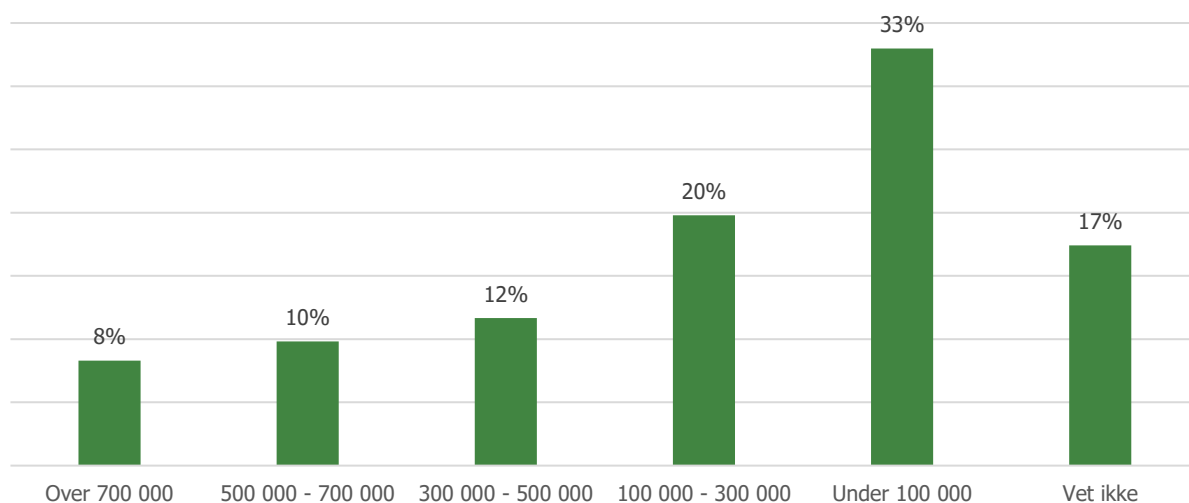
Inntekt fra tolking

Tolkene ble spurt om å anslå forventet brutto årsinntekt fra tolking i 2022.

Under 20 prosent av tolkene oppgir en forventet årsinntekt på over 500 000 kroner fra tolking. Rundt 30 prosent av tolkene oppgir at de forventer å tjene under 100 000 kroner på tolkeoppdrag i 2022. Dette viser at det for et stort antall tolker er tolkeyrket noe som gir relativt lav inntekt. Videre er det verdt å merke seg at 17 prosent av respondentene i november (da spørreundersøkelsen ble gjennomført) enda ikke kunne anslå forventet årsinntekt fra tolking. Dette kan si noe om en opplevd usikkerhet knyttet til inntekt og arbeidsmengde i tolkeyrket.

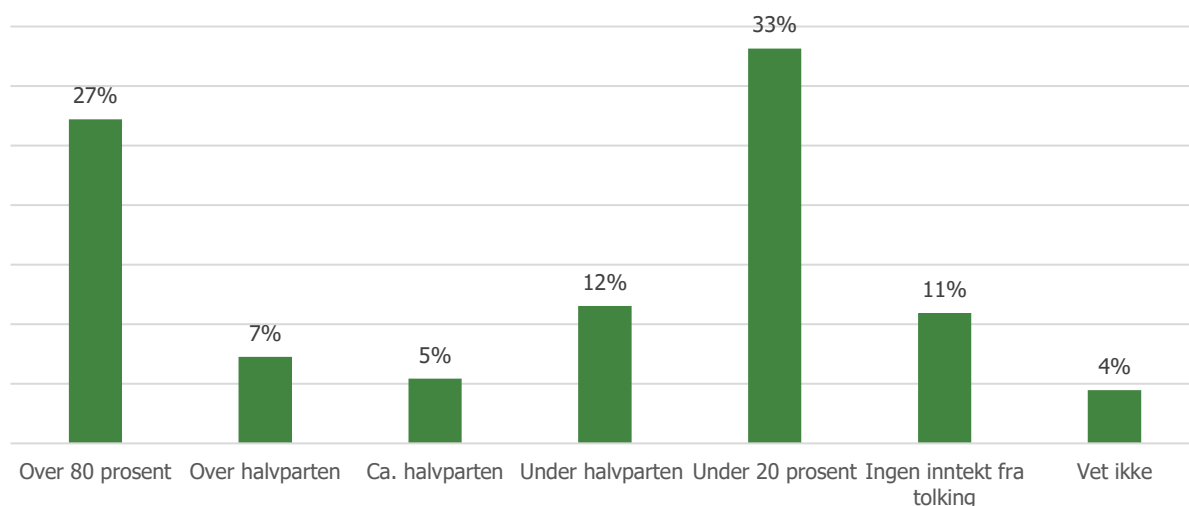
For å fange opp inntektssituasjonen for tolker har vi også bedt respondentene anslå hvor stor andel av samlet årsinntekt de forventer at kommer fra tolkeoppdrag (se figur 3.5).

Figur 3.4 Forventet årsinntekt fra tolking (N=1131)

Om lag 25 prosent av tolkene har tolking som sin hovedinntektskilde og som utgjør over 80 prosent av årsinntekten. Nesten halvparten svarer at de ikke har inntekt fra tolking eller at tolking står for så lite som under 20 prosent av årsinntekten. Tolkeyrket ser dermed ut til å være et deltidsyrke for de fleste kvalifiserte tolker som er oppført i Nasjonalt tolkeregister.

Figur 3.5 Forventet andel av årsinntekt fra tolking (N=1131)

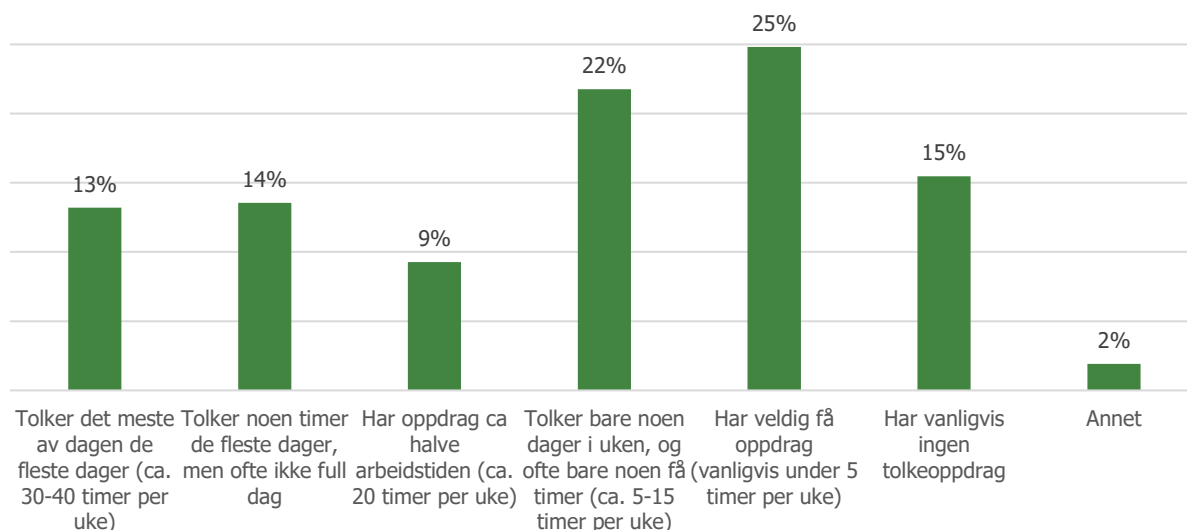
Ser vi figurene 3.4 og 3.5 i sammenheng, finner vi at seks av ti med over 80 prosent av årsinntekten fra tolkearbeid, tjener over 500 000 kroner i året. 25 prosent svarer at de har en

inntekt på mellom 300 000 og 500 000, som er under medianinntekten i Norge.⁷ 13 prosent at de som oppgir at tolking står for mesteparten av årsinntekten svarer at de tjener under 300 000 kroner i året. Dette viser at tolkeyrket er et lavtlønnet yrke også for en betydelig andel av de som har tolking som sin hovedbeskjeftigelse.

Tolkenes arbeidsmengde

For å kartlegge tolkenes nåværende arbeidsmengde ble det stilt spørsmål om hvor mye man tolker i løpet av en vanlig uke.

Figur 3.6 Hvor mye tolker du i løpet av en vanlig uke? (N=1145)

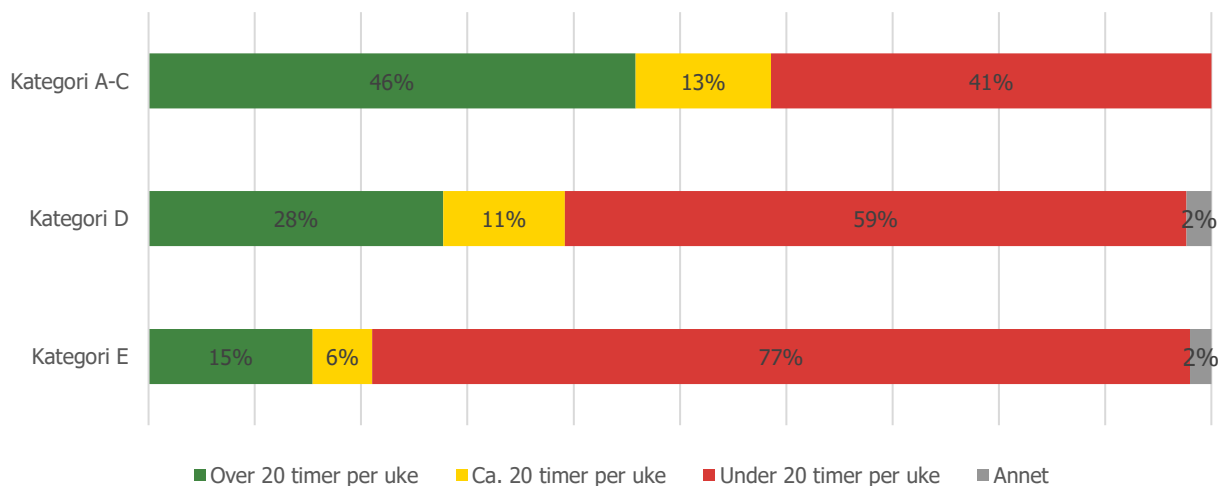

Vel en fjerdedel av respondentene (27 prosent) svarer at de tolker mer enn halve arbeidstiden, enten det meste av dagen de fleste dager, eller noen timer de fleste dager, men ofte ikke full dag. Snaut en tiendedel svarer at de tolker ca. halvparten av tiden, nesten halvparten (47 prosent) tolker mindre enn dette, enten ved å tolke noen dager i uken og ofte bare noen få timer, eller at de har veldig få oppdrag. 15 prosent oppgir at de vanligvis ikke har noen tolkeoppdrag. Arbeidsmengden varierer imidlertid mye mellom tolker med ulike kvalifikasjoner.

⁷ Medianinntekten i Norge var 572 000 kr i 2022.

Figur 3.7 viser en tydelig tendens til at høyt kvalifiserte tolker bruker mer tid i løpet av arbeidsuken på tolkeoppdrag enn de lavt kvalifiserte tolkene. Det er imidlertid store ulikheter også her mellom ulike tolkespråk når det gjelder hvor mye tolkene jobber i løpet av en vanlig uke.

Figur 3.7 Arbeidsmengde etter kvalifikasjonskategori (N=1127)

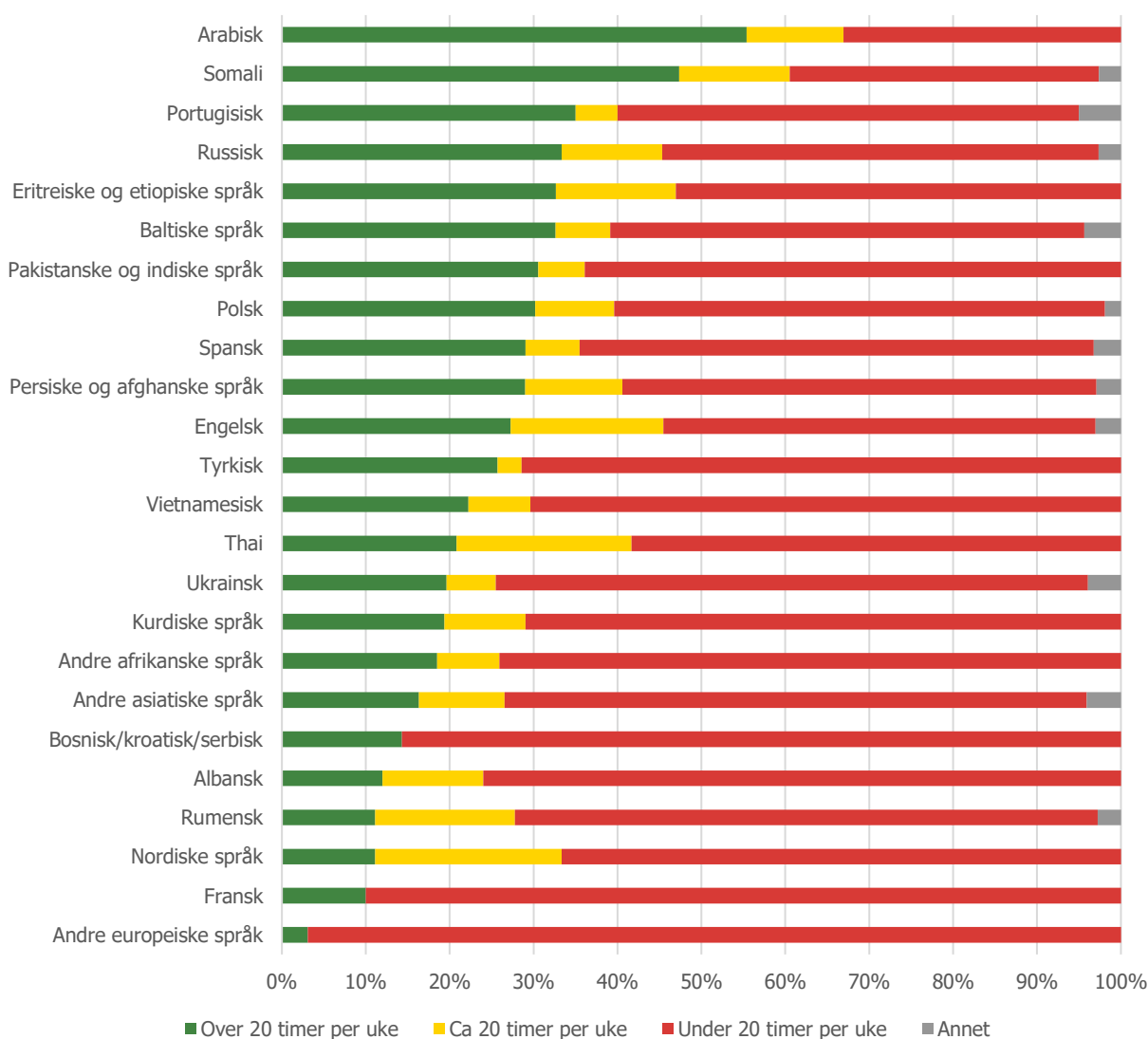
I figur 3.8 ser vi at arabisk og somali skiller seg ut som de to språkene der tolkene oppgir å ha størst oppdragsmengde. På disse to språkene tolker omkring halvparten av tolkene over 20 timer i uka. I motsatt ende finner vi en god del europeiske språk (bosnisk/kroatisk/serbisk, albansk, rumensk, fransk, nordiske språk og andre europeiske språk med få tolker) der under 15 prosent av tolkene oppgir å tolke over 20 timer i uka. Figuren viser at det gjennomgående er mye ubenyttet arbeidskapasitet blant tolkene på alle språk.

Videre ser vi at det ikke er en entydig sammenheng mellom tolkenes arbeidsmengde og etterspørsel etter tolker på ulike språk. Tolker i de mest etterspurte tolkespråkene har ikke nødvendigvis en travlere arbeidsdag enn tolker i mindre etterspurte språk. Det er påfallende at arbeidsmengden ikke varierer mer fra språk til språk, når behovet for tolker ser ut til å være mye større på enkelte språk enn andre. I rapporten *Tolkemonitor SPRÅK 2022* anslår Oslo Economics et svært stort behov for flere tolker på for eksempel tigrinja og arabisk.⁸ Rapporten anslår at bare 28 prosent av alle tolkeoppdrag på arabisk, og 24 prosent av alle tolkeoppdrag på tigrinja, per i dag kan dekkes av kvalifiserte tolker. I vår undersøkelse svarer 45 prosent av arabisktolkene og 67 prosent av tigrinjatolkene at de tolker 20 timer eller mindre per uke. Det er et oppsiktsvekkende funn at mange kvalifiserte tolker i de mest etterspurte språkene oppgir at de tolker så lite som de gjør når behovet er større enn det antallet kvalifiserte tolker i dag kan tenkes å dekke.

For språk med en mindre presset situasjon når det kommer til antall tolker, er tolking i enda større grad et deltidsyrke. Flere av tolkene kommenterer utfyllende på dette, og noen

⁸ Oslo Economics (2022) Tolkemonitor Språk: Offentlige organers behov for tolketjenester i første halvår av 2022. OE-rapport 2022/88. <https://www.imdi.no/om-imdi/rapporter/2022/tolkemonitor-sprak-q1-2022/>

Figur 3.8 Arbeidsmengde etter språkgruppe (N=1053)

poengterer også at dette kan skape en situasjon hvor offentlige organer opplever utfordringer med å få tolk samtidig som tolkene på samme språk opplever utfordringer med å få tolkeoppdrag:

«Det er et paradoks at det begrensede antall tolkeoppdrag på [tolkespråk] skal fordeles på 15 registrerte tolker og et ukjent antall tolker som ikke er kvalifiserte, men som likevel får tolkeoppdrag fra tolkebyråene. På denne måten er det ingen tolker på mitt tolkespråk som kan leve av tolking. Tolker som har andre jobber har som regel ingen mulighet til å ta «her og nå-oppdrag» som vi ofte får tilbud om. Derfor finnes det en oppfatning av at det er for få tolker på mitt tolkespråk og at det må kvalifiseres flere. Når det kvalifiseres flere tolker er det enda flere tolker som må konkurrere om oppdragene. Da blir det enda vanskeligere å bli værende i tolkeyrket, og enda vanskeligere for de offentlige organene å få tolk når de trenger det.»

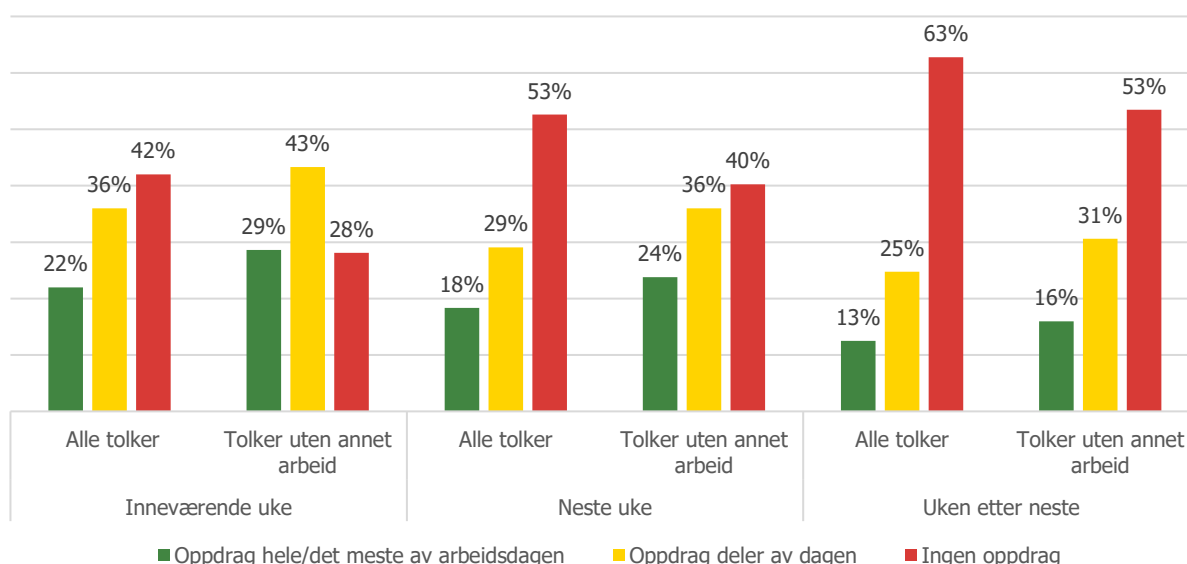
For å undersøke hvilke faktorer som samvarierer med tolkenes arbeidsmengde gjennomførte vi en regresjonsmodell med arbeidsmengde som avhengig variabel og kvalifikasjonskategori som uavhengig variabel. Modellen viser et positivt og signifikant forhold mellom variablene.⁹ Vi kontrollerte deretter for inntekt og trivsel. Inntekt og trivsel har begge en positiv og signifikant samvariasjon med hvor mye tolkene arbeider i en typisk uke. Når vi kontrollerer for inntekt og trivsel endres retningen og størrelsen på samvariasjonen med arbeidsmengde. Dette er som forventet da inntekt og arbeidsmengde er sterkt korrelert. Analysen viser at kvalifikasjonskategori påvirker arbeidsmengde, og dermed også inntekt, og at personer som tolker mye i større grad trives i yrket sammenlignet med dem som tolker lite.

Kapasitetsutnyttelse hos tolkene

Hver enkelt tolk ble bedt om å oppgi sin oppdragsmengde hver dag inneværende uke og de kommende to ukene med sikte på et øyeblikksbilde av kapasitetsutnyttelse på det tidspunktet undersøkelsen ble besvart. For hver enkelt dag ble tolkene bedt om å oppgi om de på dette tidspunktet har tolkeoppdrag hele eller det meste av arbeidsdagen den dagen, tolkeoppdrag deler av dagen, eller ikke har tolkeoppdrag.

Figur 3.9 viser gjennomsnitt for alle ukedager samme uke. Figuren viser oppdragsmengde for samtlige tolker inneværende og de kommende to ukene. Vi har også skilt ut tolker som ikke oppgir at de har annet arbeid ved siden av tolking for å se spesifikt på kapasitetsutnyttelse blant tolker som i hovedsak jobber som tolk.

Figur 3.9 Kapasitetsutnyttelse inneværende uke og de kommende to ukene

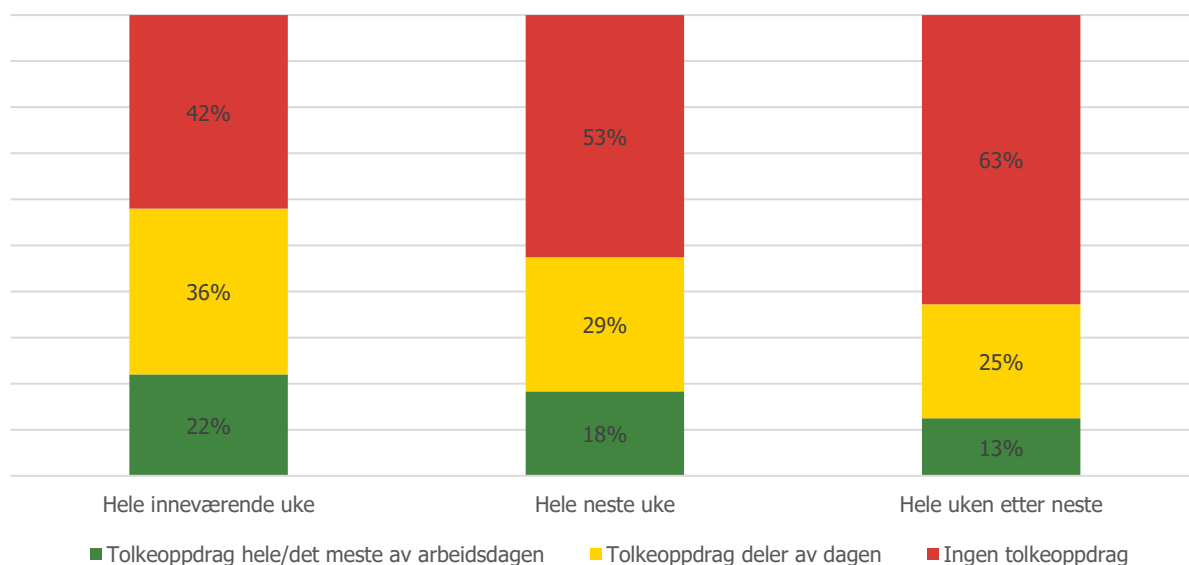
⁹ Se regresjonsmodellene i tabell 5 i appendiks reg.

Samme uke som undersøkelsen ble besvart var 22 prosent av tolkene i gjennomsnitt opptatt hele eller det meste av arbeidsdagen hver dag. Hvis vi bare ser på de tolkene som ikke har annet arbeid, hadde 29 prosent tolkeoppdrag hele eller det meste av arbeidsdagen inneværende uke. Dette bekrefter at tolkene gjennomgående har svært mye ubenyttet kapasitet også på svært kort varsel. Videre har 75 prosent av tolkene ledig kapasitet som kan benyttes på så kort varsel som samme dag eller de påfølgende dagene.

En og to uker frem i tid er kapasitetsutnyttelsen enda lavere. Halvparten av tolkene oppgir ingen tolkeoppdrag på dagene som ligger en uke frem i tid, mens to uker frem i tid er andelen rundt 60 prosent av tolkene. Ved å bare se på de tolkene som ikke har annet arbeid, er kapasitetsutnyttelsen også hos disse lav. Dette betyr at de i liten grad har planlagte oppdrag 1 til 2 uker frem i tid, og det viser at tolkeyrket gir liten forutsigbarhet med tanke på arbeid og inntekt.

For å tydeliggjøre den ledige kapasiteten tolkene oppgir å ha, har vi sammenstilt oppgitt ledig kapasitet for alle tolkene i hele inneværende uke, hele påfølgende uke etter at undersøkelsen ble besvart og hele uken deretter (to uker etter at undersøkelsen ble besvart).

Figur 3.10 Samlet kapasitetsutnyttelse inneværende og de kommende to ukene

For inneværende uke er 42 prosent av arbeidsdagene helt ledige og 36 prosent delvis ledige. Totalt er dermed 78 prosent av arbeidsdagene helt eller delvis tilgjengelige for ytterligere tolkeoppdrag. Vi legger til grunn at den tilgjengelige kapasiteten oppgitt i inneværende uke ligger tett opp til arbeidstiden som går til faktisk gjennomføre tolkeoppdrag. Dette betyr at tolkene samlet sett bruker mindre enn halvparten av sin arbeidstid til å faktisk utføre tolking.

Samlet sett viser kapasitetsutnyttelsen i alle de tre ukene at bare rundt 20 prosent av arbeidstiden er fylt helt opp. Halvparten av arbeidsdagene blant alle tolkene er helt ledig tid og om lag 30 prosent av arbeidsdagene er delvis tilgjengelige for ytterligere tolkeoppdrag.

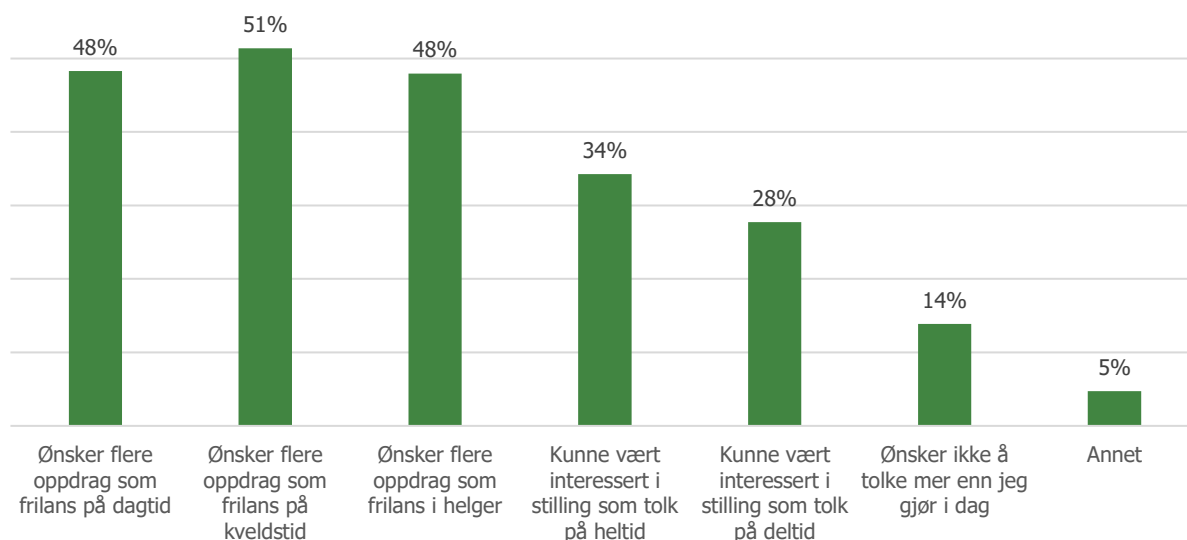
4. Tolkenes tilgjengelighet

I undersøkelsen ble tolkene stilt spørsmål om sin kapasitet og tilgjengelighet, både generelt og mer spesifikt knyttet til ulike tilknytningsformer (frilans oppdragstaker, samt interesse for faste og midlertidige hel- eller deltidsstillinger som tolk). Videre ble tolkene som oppga å ha ubenyttet kapasitet, stilt spørsmål om årsaker til dette. Disse temaene kan samlet si noe om tolkenes nåværende kapasitet og tilgjengelighet for offentlige organer, samt hvilke organisatoriske løsninger som kan sette offentlige organer i stand til å få dekket sitt behov.

Tilgjengelighet for tolking

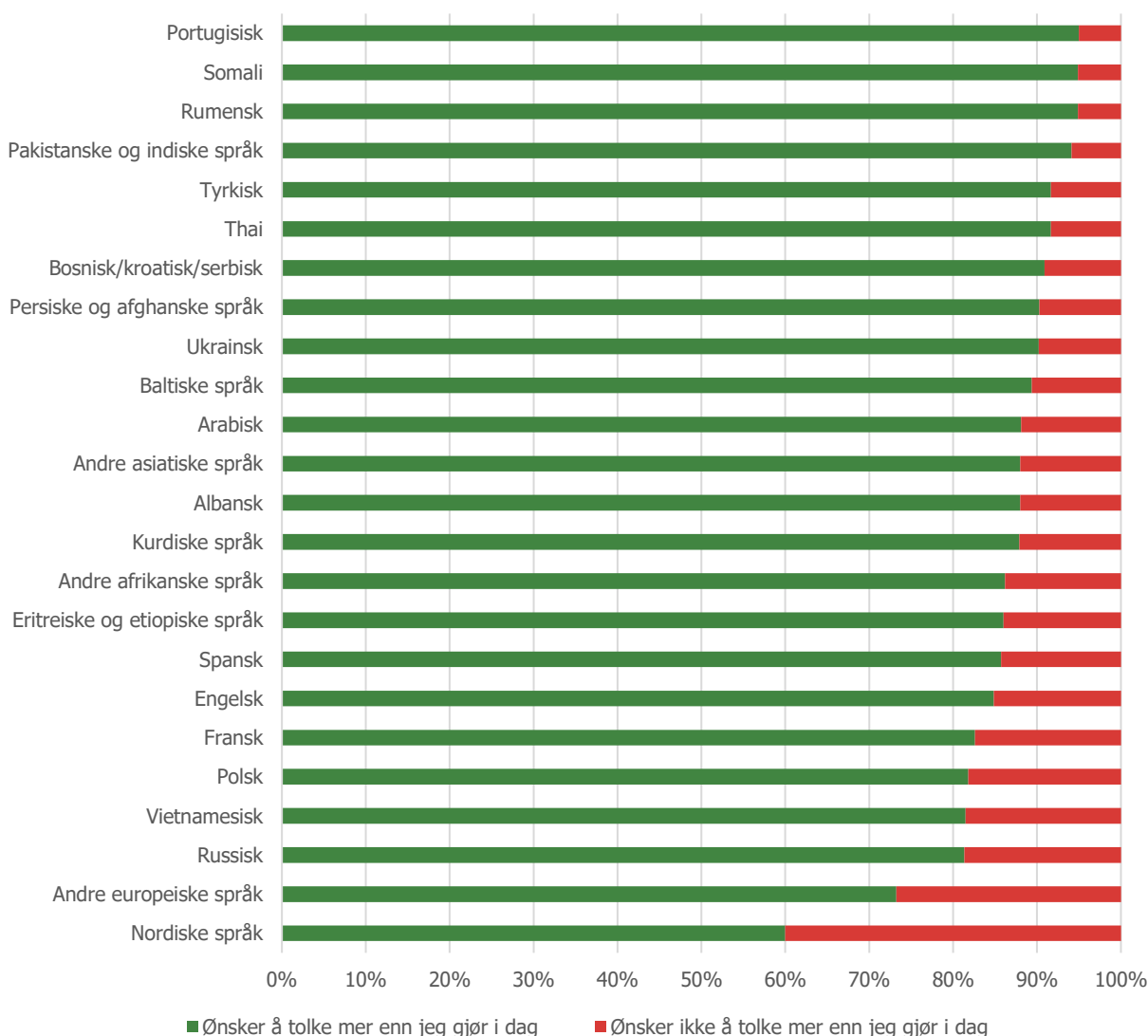
Tolkene fikk spørsmål om de ønsket å tolke mer enn de gjør i dag på dagtid, kveldstid og/eller i helger, samt om de kunne vært interessert heltids- eller deltidsstilling som tolk. Her var det mulig å krysse av for alle aktuelle alternativer.

Figur 4.1 Tilgjengelighet for flere oppdrag (N=1139)

Bare 14 prosent av tolkene svarte at de ikke ønsker å tolke mer enn de gjør i dag. De øvrige tolkene ønsket å jobbe mer, enten på dagtid, kveldstid og/eller i helger. Vel 30 prosent svarer at de kunne tenke seg heltidsstilling som tolk, og rundt 25 prosent kunne vært interessert i en deltidsstilling som tolk.

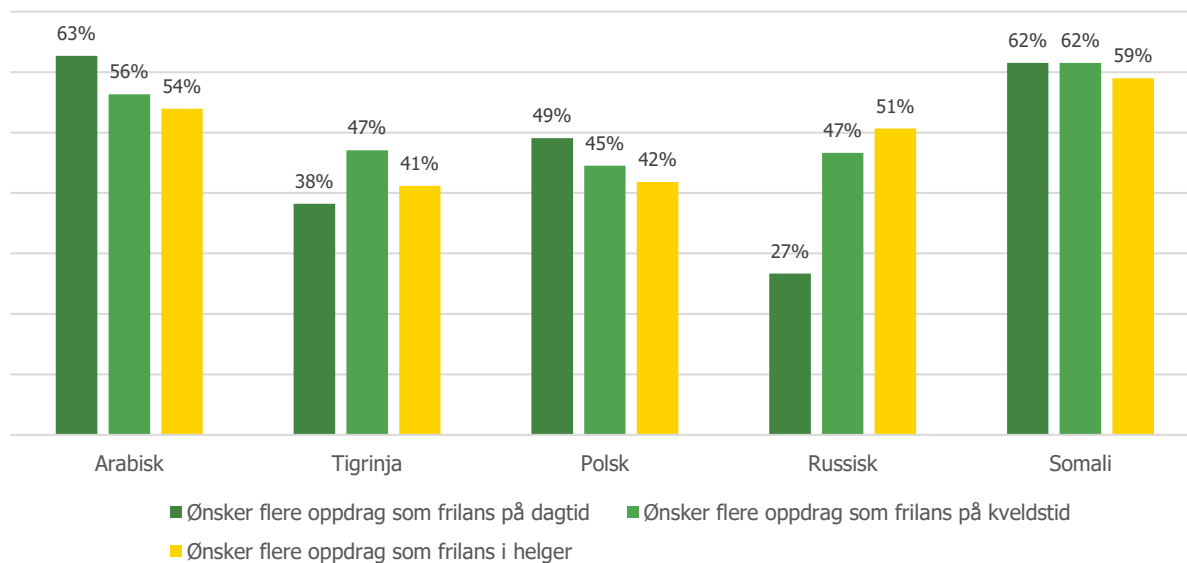
Figur 4.2 Tilgjengelighet for flere oppdrag etter språkgruppe (N=1091)

Flertallet av tolkene i alle språkgrupper ønsker å tolke mer enn de gjør i dag. På portugisisk, somali, rumensk, urdu, tyrkisk, thai, bosnisk/kroatisk/serbisk, dari, pashto og persisk gjelder dette over 90 prosent av tolkene. Andre europeiske språk og nordiske språk er de to språkgruppene som skiller seg ut ved at henholdsvis 27 og 40 prosent av tolkene ikke ønsker å tolke mer enn de gjør i dag. Det kan indikere at det kan bli en viss knapphet på tolker på enkelte av de europeiske og nordiske språkene hvis etterspørselen på disse språkene skulle øke mye.

Dersom vi ser mer spesifikt på tilgjengelighet på flere oppdrag på dagtid, kveldstid og i helger for de fem tolkespråkene som i første halvår 2022 hadde størst oppdragsmengde, finner vi også her at de fleste tolkene ønsker å tolke mer.

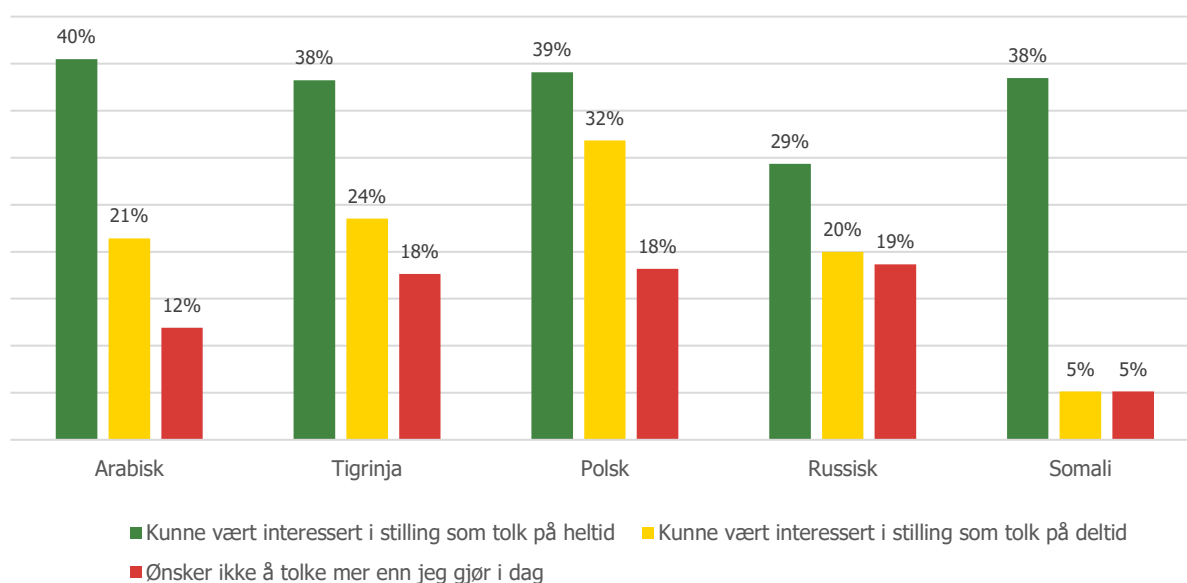
Figur 4.3 Tilgjengelighet for flere oppdrag blant tolker på de fem mest etterspurte tolkespråkene (N=384)

På arabisk og somali ønsker over 60 prosent av tolkene flere tolkeoppdrag på dagtid, og nesten like mange ønsker også flere tolkeoppdrag på kveldstid og i helgene. På polsk og tigrinja er andelen som ønsker å tolke mer noe lavere, litt under halvparten av tolkene ønsker flere tolkeoppdrag som frilanstolk. På russisk er bildet noe annerledes, der er det bare rundt 25 prosent av tolkene som ønsker flere oppdrag som frilanstolk på dagtid. Her er andelen som ønsker å tolke mer på kveldstid og i helger høyere. Dette henger trolig sammen med at det har vært en stor økning i etterspørsel på russisk i 2022, og at en større andel av tolkene på grunn av tidligere lav etterspørsel har annet arbeid på dagtid. På spørsmålet om interesse for heltids- og deltidstillinger som tolk finner vi lignende ulikheter mellom de fem språkene.

Når det gjelder hel- og deltidstillinger som tolk, er det naturlig å anta at det vil være mest aktuelt på språk med relativt stort og stabilt behov for tolking. På de fem tolkespråkene med størst oppdragsmengde i 2022, oppga over 35 prosent av tolkene at de kunne tenke seg å jobbe som tolk på heltid, mot omkring 25 prosent på deltid (figur 4.4). Også her finner vi en viss variasjon mellom språkene. Om lag 2 av 5 tolker på arabisk, polsk, tigrinja og somali svarer at de kunne vært interessert i en heltidsstilling som tolk. 29 prosent av tolker på russisk kunne tenke seg det samme. Mange viser også interesse for deltidstillinger. Det viser at faktiske tolkestillinger kan gi en betydelig tolkekapasitet på språk der behovet er stort.

Figur 4.4 Interesse for heltids- og deltidstilling blant tolker på de fem mest etterspurte tolkespråkene (N=384)

Enkelte tolker kommenterer også mer utfyllende at de ikke ønsker en frilansbasert arbeidslivstilknytning, og at en heltids- eller deltidstilling som tolk ville vært mer aktuelt for dem:

«For meg er det viktig å ha en fast jobb. Derfor er jeg ikke så tilgjengelig for tolkeoppdrag selv om jeg liker dette yrket veldig godt.»

«Er veldig glad for å ha fått denne fantastiske muligheten til å jobbe som tolk. Jeg er i ferd med å ta tolkeutdanning, men jeg kan dessverre ikke satse på tolking for fullt inntil det kommer tolkestillinger med gode arbeidsbetingelser.»

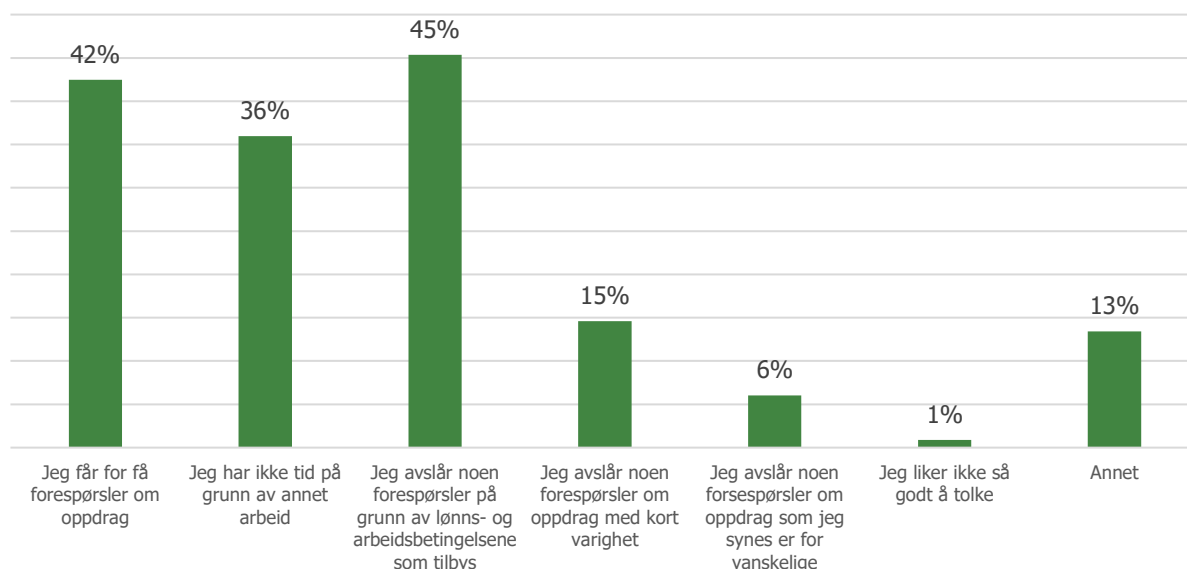
«Jeg ser på yrket som usikkert. Det er vanskelig å lage budsjett, man kan ikke bli syk, ingen pensjonsordning eller feriepenger. Derfor ser jeg etter en fast jobb. Hvis det hadde vært mulig med en 100 prosent fast tolkejobb hadde jeg jobbet med glede.»

For å kartlegge disse spørsmålene ytterligere, ble tolkene stilt spørsmål om hva de opplever som årsakene til den ledige kapasiteten.

Årsaker til ledig kapasitet

Tolkene ble bedt om å oppgi alle årsaker til at de ikke tolker mer enn de gjør i dag.

Figur 4.5 Oppgitte årsaker til at man ikke jobber mer som tolk (N=1109)

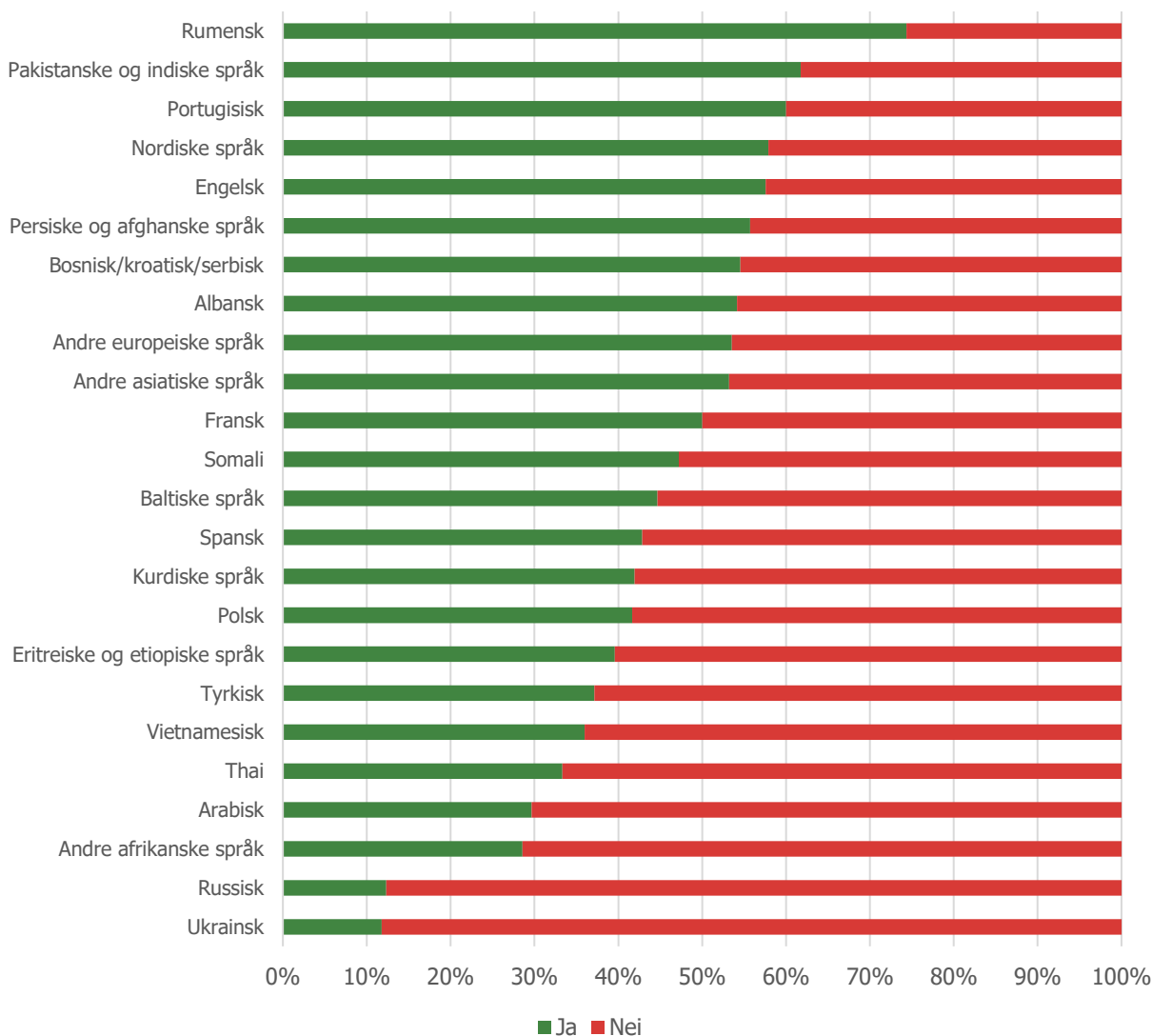
Figur 4.5 viser oppgitte årsaker til at man ikke tolker mer enn det en gjør i dag. Respondentene har kunnet krysse av for flere svaralternativ. De viktigste årsakene til at tolkene i undersøkelsen ikke tolker mer på måletidspunktet, er at de avslår forespørsler med lønns- og arbeidsbetingelser de vurderer som uaktuelle å jobbe for (45 prosent av respondentene), og at de får for få forespørsler om oppdrag (42 prosent av respondentene).

Ser vi nærmere på tallgrunnlaget, oppgir hver femte respondent utelukkende for få forespørsler om oppdrag som årsak til at de ikke tolker mer. Hver fjerde respondent oppgir for få forespørsler som en av flere årsaker til at de ikke tolker mer. Når det gjelder lønns- og arbeidsbetingelser, oppgir 13 prosent dette som eneste årsak til at de ikke tolker mer enn de gjør i dag, mens 33 prosent oppgir lønns- og arbeidsbetingelser som en av flere årsaker. For 36 prosent av tolkene begrenses deres kapasitet også av annet arbeid, som enten kan skyldes at de foretrekker annet arbeid enn tolking eller at arbeidsmengden fra tolking er for liten eller for ustabil til at man kan være uten annet arbeid. En sjettedel av tolkene oppgir at de enkelte ganger avslår forespørsler om tolkeoppdrag med kort varighet.

Når det gjelder de faglige sidene ved tolkeyrket (faglige utfordringer og arbeidsoppgaver), ser dette ikke ut til å begrense offentlige organers tilgang til tolk i noen vesentlig grad. Enkelte tolker (6 prosent) oppgir at de noen ganger avslår forespørsler om oppdrag på grunn av at de er for vanskelige. Å avslå forespørsler om oppdrag som er for vanskelige, er i tråd med kravene til tolker i tolkeloven § 14 og tolkeforskriften § 7. Det er derfor forsvarlig og ikke negativt at dette forekommer. Det ser imidlertid ikke ut til å være noe som begrenser offentlige organers tilgang til tolk, ettersom bare 6 prosent av de kvalifiserte tolkene oppgir at det forekommer.

Kun 1 prosent av respondentene oppgir at de ikke liker å tolke som en av grunnene til at de avslår forespørsler, noe som innebærer at det er overraskende få tolker som har «havnet på feil hylle» i valg av utdanning og yrke. Det er altså oppdragsmengde på de ulike tolkespråkene, organisatoriske forhold ved tilknytningen til arbeidslivet, og lønns- og arbeidsbetingelser som i all hovedsak ser ut til å begrense hvor mye tolkene i Nasjonalt tolkeregister jobber som tolk. Også på dette spørsmålet finner vi store variasjoner mellom tolker med ulike tolkespråk.

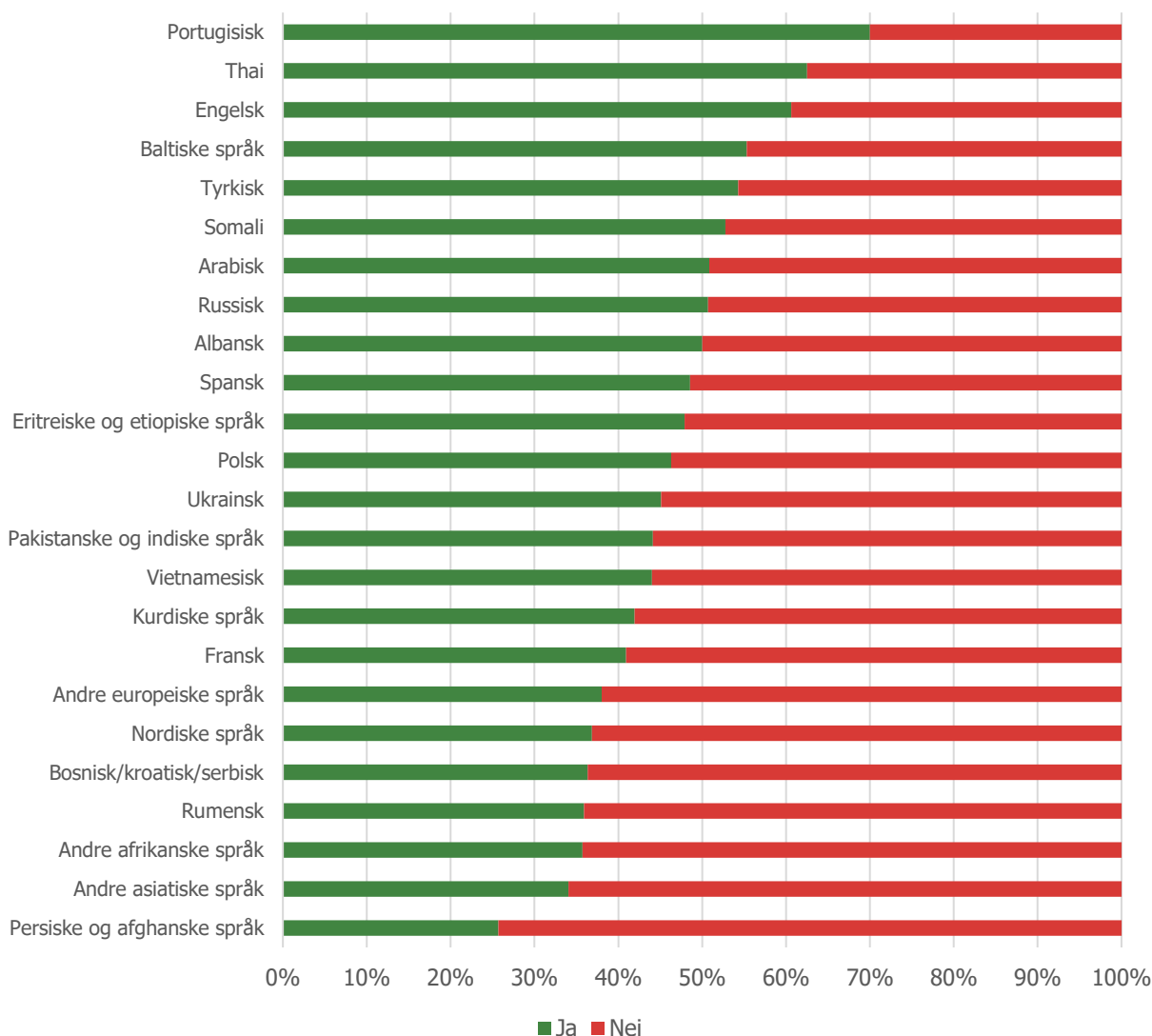
Figur 4.6 Jeg får for få oppdragsforespørsler (N=1060)

Figur 4.6 viser andelen respondenter som har oppgitt for få forespørsler som årsak til at man ikke tolker mer enn man gjør fordelt etter språkgrupper. De grønne andelene inneholder respondenter som både har oppgitt for få forespørsler som eneste årsak og som en av flere årsaker til at de ikke tolker mer enn de gjør i dag. De røde andelene inneholder respondenter som utelukkende oppgir andre årsaker til at de ikke tolker mer enn de gjør.

Ikke overraskende skiller ukrainsk og russisk seg ut som språk med stor oppdragsetterspørrel i 2022. Også tolker i arabisk ser ut til å motta mange forespørslers. Disse oppgir oftere andre årsaker til at de ikke tolker mer enn de gjør i dag.

Figur 4.7 Jeg avslår noen forespørslers på grunn av lønns- og arbeidsbetingelsene (N=1060)

En tredjedel svarer at de mottar for få forespørslers om oppdrag, mens to tredjedeler oppgir andre årsaker, som dårlige lønns- og arbeidsbetingelsers. I motsatt ende oppgir over 60 prosent av tolker i rumensk, portugisisk, og pakistanske og indiske språk for få forespørslers om oppdrag som en eller flere årsaker til at de ikke tolker mer enn de gjør i dag.

Figur 4.7 viser andelen respondenter som oppgir lønns- og arbeidsbetingelsene oppdragsgiver tilbyr som årsak til at man ikke tolker mer enn man gjør, fordelt etter språkgruppe.

De grønne andelene inneholder respondenter som har oppgitt lønns- og arbeidsbetingelser både som eneste årsak og som en av flere årsaker til at de ikke tolker mer enn de gjør i dag. De røde andelene inneholder respondenter som oppgir andre årsaker til at de ikke tolker mer enn de gjør.

Det var også mulig å utdype svaret sitt på spørsmålet om årsaker til at de ikke tolker mer enn de gjør. Av de som gjorde det, beskriver flere at bestillingene ofte kolliderer eller overlapper tidsmessig slik at de må avslå et av oppdragene. Andre svarer at de prinsipielt unngår enkelte tolkeformidlere og derfor får en mindre oppdragsmengde enn ønskelig. Noen har pause på grunn av helse, studier eller fordi de for tiden befinner seg i utlandet. Enkelte forteller at de har pensjonert seg, men at de tar på seg oppdrag iblant.

For å undersøke hvorvidt de oppgitte årsakene påvirker hvor mange timer tolkene oppgir at de tolker i uken, gjennomførte vi en regresjonsanalyse med timer tolket i uken som avhengig variabel og de oppgitte årsakene som uavhengige dummy-variabler¹⁰. Modellen viser at to av variablene er signifikante. For liten tid grunnet annet arbeid er negativt assosiert med ukentlig oppdragsmengde. Tolkene som oppgir dette som årsak bruker mindre av sin ukentlige tid på tolking enn tolker som ikke oppgir annet arbeid som begrensende faktor. 40 prosent av respondentene oppgir dette som årsak til at de ikke jobber mer som tolk.

Lønns- og arbeidsbetingelser er positivt assosiert med høy ukentlig mengde tolkeoppdrag. En forklaring kan være at tolker som tolker mye i løpet av en uke i større grad enn andre tolker påvirkes av, og dermed blir mer opptatt av, lønns- og arbeidsvilkår. Det er imidlertid viktig å understreke at vi ikke kan påvise årsakssammenhenger mellom variablene. For eksempel vil ikke dårligere lønns- og arbeidsforhold føre til frigitt kapasitet hos tolkene, selv om denne variabelen er positiv og signifikant.

¹⁰ Modell 3 ligger i tabell 5 i appendiks reg.

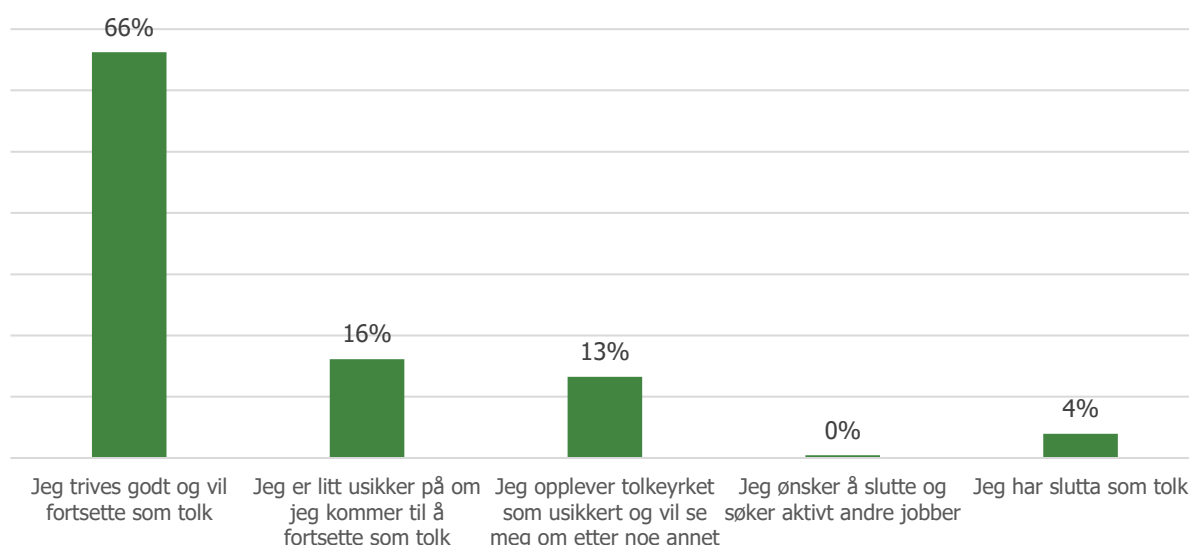
5. Tolkers trivsel og kvalifiseringsønsker

For å undersøke om de tolkene som i dag er oppført i Nasjonalt tolkeregister ser for seg at de også vil jobbe med tolking i årene fremover, ble tolkene stilt spørsmål om hvordan de ser på sin fremtidige tilknytning til tolkeyrket. Tolkene ble også stilt spørsmål om de ønsket å kvalifisere seg videre innenfor tolkeyrket, og i så fall hvilke(t) kvalifiseringstilbud de kunne være interessert i.

Syn på fremtiden som tolk

Tolkene ble stilt spørsmål om sin overordnede opplevelse av tolkeyrket og hvordan de ser på det å jobbe som tolk i fremtiden.

Figur 5.1 Syn på egen fremtid som tolk (N=1134)

To av tre tolker, hele 66 prosent, oppgir at de trives godt og ønsker å fortsette som tolk. Vi finner likevel en viss variasjon i trivsel og fremtidsønsker blant tolker når vi fordeler svarene etter arbeidsmengde. Blant tolker som tolker mer enn 20 timer per arbeidsuke, oppgir 85 prosent at de trives godt og ønsker å fortsette som tolk. Blant tolker som jobber mindre enn 20 timer per arbeidsuke, er det 57 prosent som svarer at de trives godt og ønsker å fortsette med tolking.

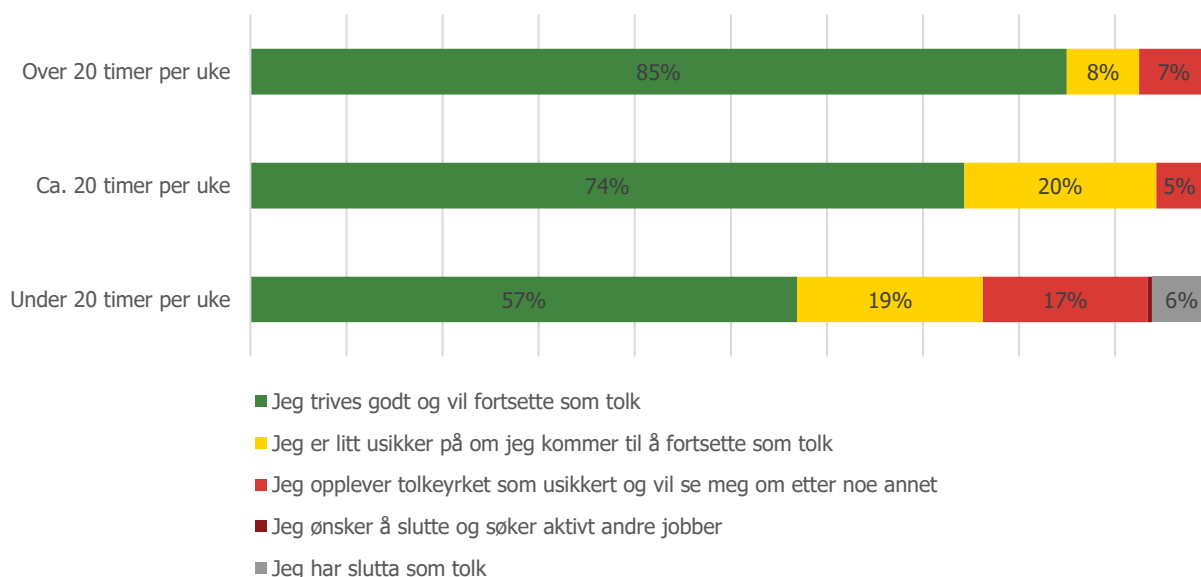
29 prosent er enten usikre på om de vil fortsette som tolk eller ønsker å se seg om etter annet arbeid. Blant respondenter som tolker under 20 timer i uken, oppgir 36 prosent at de er usikre om de kommer til å fortsette som tolk. Dette kan skyldes en rekke ulike forhold, ikke nødvendigvis at en tolk ikke trives med tolkeoppdragene eller selve tolkingen. For mange tolker kan det for eksempel være knyttet til at offentlige organers behov for tolking er lite på det språket hen tolker på.¹¹

Når det gjelder faktorer som påvirket trivselen i yrket, var det også tolker som kommenterte utdypende på andre forhold enn det vi har spurt om i undersøkelsen. En respondent sier:

«Det spiller en stor rolle hvordan det offentlige bestiller tolk. Dersom flere viktige oppdragsgivere velger å legge ut på anbud, slik politiet og NAV har gjort, vil det bidra til at jeg forlater tolkeyrket nå etter 20 år. Rettferdig fordeling av oppdrag, mer forutsigbar organisering gjennom hel- og halvdagsvakter, er ting som vil bidra til at jeg velger å bli i yrket.»

For å undersøke mulige forklaringer på synet på egen fremtid som tolk gjennomførte vi en regresjonsanalyse med forklaringsvariablene kvalifikasjonsnivå, inntekt, arbeidsmengde og tolkespråkets etterspørsel. Tolkespråkets etterspørsel er målt som språkets andel av det totale antall tolkeoppdrag gjennomført av det offentlige i 2022. Økende arbeidsmengde og inntekt ser ut til å bidra positivt til syn på egen fremtid.¹² Kvalifikasjonskategori kan imidlertid se ut til å ha en svak negativ effekt på synet på egen fremtid.

Figur 5.2 Syn på egen fremtid som tolk etter oppgitt arbeidsmengde (N=1105)

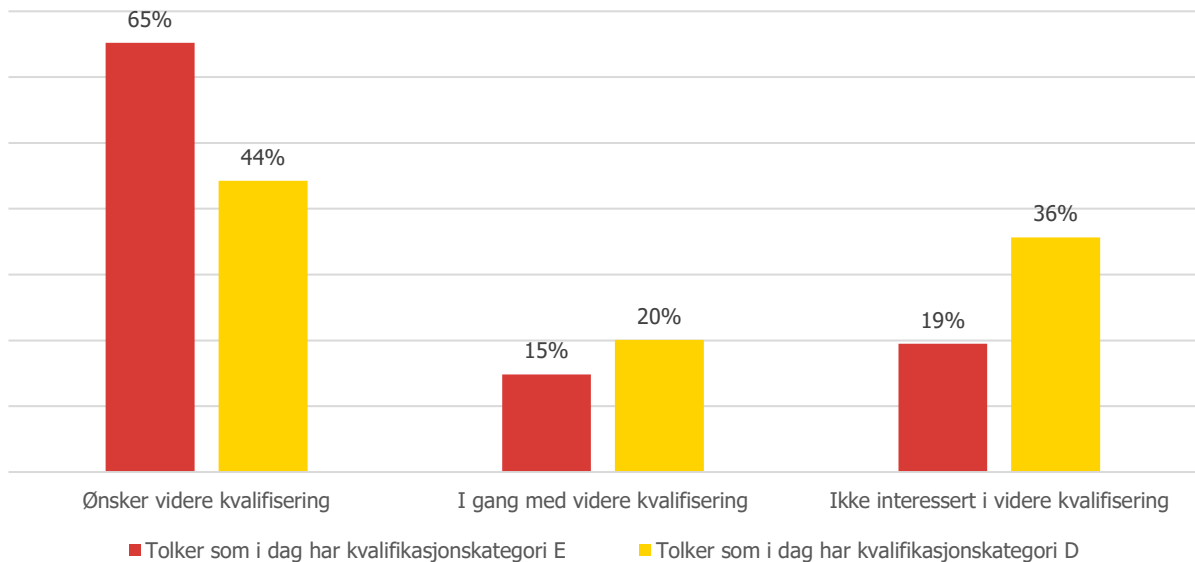
¹¹ Se Tolkemonitor SPRÅK første halvår 2022, s. 18-19 for oversikt over hvilke språk det gjelder.

¹² Se regresjonsmodellen i tabell 4 i appendiks reg.

Tolkenes kvalifiseringsønsker

Tolkene fikk spørsmål om de ønsket å kvalifisere seg videre innen tolkeyrket i form av tolkeutdanning og/eller statsautorisasjon i tolking.

Figur 5.3 Kvalifiseringsønsker blant tolker med kvalifikasjonskategori E og D (N=849)

To av tre tolker med kvalifikasjonskategori E og nær halvparten av tolkene med kvalifikasjonskategori D, har et ønske om å kvalifisere seg til en høyere kategori. Disse har imidlertid til gode å omsette dette ønsket i igangsatt videre kvalifisering, noe som kan skyldes enten at det ikke har vært kvalifiseringstilbud på deres tolkespråk, at de ikke har kommet inn på studiet de har søkt på, eller andre årsaker. Henholdsvis 15 og 20 prosent av respondentene med kvalifikasjonskategori E og D oppgir at de er i gang med videre kvalifisering til D- eller A-C-nivå. To av 10 med kvalifikasjonskategori E og en av tre med kvalifikasjonskategori D svarer at de per nå ikke er interessert i ytterligere kvalifisering innen tolking.

Ønsker om videre kvalifisering var også noe flere av tolkene skrev mer utfyllende om:

«Det er viktig for meg å få høyere kategori [...] Kategorien påvirker lønnsnivået mitt mye, og dermed også motivasjonen for å jobbe som tolk»

Både denne og andre respondenter ser i hovedsak ut til å motiveres av forventninger om høyere lønn og større oppdragsmengde, heller enn et ønske om å lære mer om tolking eller bli en dyktigere tolk.

Alle respondentene ble spurt om de ønsker å bli kvalifisert tolk i et språk de ikke per i dag er kvalifisert i. 11 prosent av tolker med kvalifikasjonskategori E svarer at de ønsker å ta

tospråktest i ytterligere et språk. Blant tolker med kategori D og A-C svarer henholdsvis 6 og 8 prosent at de ønsker å gjennomføre tospråktesten i et nytt språk.

6. Konklusjoner

Denne undersøkelsen viser at tolker i Nasjonalt tolkeregister er engasjerte og motiverte for å jobbe med tolking og for å gjøre en så god jobb som mulig. Undersøkelsen viser videre at det gjennomgående er svært lav kapasitetsutnyttelse på alle språk, både på språk med få tolker, språk med liten oppdragsmengde og på språkene med svært stort behov for tolking hos offentlige organer. Når det gjelder årsaker til at kapasitetsutnyttelsen er lav, knyttes det i all hovedsak til lønns- og arbeidsbetingelser, så vel som offentlige de organenes organisatoriske løsninger for dekning av tolkebehov. Tolker flest oppgir at de ønsker å tolke mer enn de gjør.

Når det gjelder synet på fremtiden i tolkeyrket finner undersøkelsen at de høyest kvalifiserte tolkene har et noe mer negativt syn på sin fremtid i tolkeyrket enn lavt kvalifiserte tolker. Årsaken til dette er imidlertid noe mer vanskelig å si ut ifra vårt datamateriale. De fleste tolker kommer nå inn i registeret i laveste kategori (E, for deretter å bruke noe tid på å kvalifisere seg til høyere kategorier). Det er mulig at tolker som nylig har kommet inn i registeret i større grad er positive til å forbli i yrket fordi de mer nylig har valgt seg i den retningen, mens de høyere kvalifiserte i større grad kan ha opplevd/erfart ulemper/belastninger i tolkeyrket som gjør at noen av dem vurderer å se seg om etter annet arbeid. Ettersom tolkene i denne undersøkelsen ikke ble spurt om hvor lenge de har jobbet som tolk, kan vi ikke si noe med sikkerhet. Dette spørsmålet bør inkluderes i neste års undersøkelse for å få bedre kunnskap om hvorfor høyt kvalifiserte tolker har et mindre positivt syn på fremtiden i yrket enn andre. I tillegg til antall år med tolkeerfaring, vil vi i neste undersøkelse også vurdere om vi skal inkludere kjønn som bakgrunnsvariabel. Videre vil vi inkludere oppfølgingsspørsmål til tolker som oppgir at de ønsker tolkeutdanning og/eller å ta statsautorisasjonsprøven i tolking, om hva som er årsaken til at de ikke er i ferd med å gjennomføre disse kvalifiseringstilbudene ennå. Det kan også være aktuelt å inkludere spørsmål om tolkenes opplevelse av offentlige organers arbeid med etterlevelse av tolkeloven.

Appendiks

Tabell 3 Frafallsskjevhet. Bruttoutvalg og nettoutvalg etter språkgruppe

Språkgruppe	Bruttoutvalg	Nettoutvalg	Netto-brutto
I alt	100,0	100,0	
Albansk	1,8 (34)	2,2 (25)	0,4
Arabisk	12,6 (236)	11,0 (126)	-1,6
Baltiske språk	4,1 (76)	4,2 (48)	0,1
Bosnisk/kroatisk/serbisk	1,6 (29)	1,9 (22)	0,4
Engelsk	2,4 (45)	2,9 (33)	0,5
Eritreiske og etiopiske språk	4,6 (86)	4,4 (50)	-0,2
Fransk	2,0 (37)	2,0 (23)	0,0
Kurdiske språk	3,7 (69)	3,0 (34)	-0,7
Nordiske språk	1,7 (31)	1,7 (20)	0,1
Pakistanske og indiske språk	2,8 (52)	3,1 (35)	0,3
Persiske og afghanske språk	8,1 (151)	6,3 (72)	-1,8
Polsk	9,0 (168)	9,7 (111)	0,7
Portugisisk	1,8 (34)	1,7 (20)	-0,1
Rumensk	3,3 (61)	3,4 (39)	0,1
Russisk	7,0 (130)	6,6 (76)	-0,3
Somali	5,4 (100)	3,4 (39)	-2,0
Spansk	2,9 (54)	3,1 (36)	0,2
Thai	1,6 (29)	2,1 (24)	0,5
Tyrkisk	3,7 (69)	3,1 (36)	-0,6
Ukrainsk	4,6 (85)	4,4 (51)	-0,1
Vietnamesisk	2,1 (40)	2,4 (27)	0,2
Andre afrikanske språk	2,4 (45)	2,5 (29)	0,1
Andre asiatiske språk	5,6 (105)	4,4 (50)	-1,3
Andre europeiske språk	5,5 (102)	6,2 (71)	0,7
Ikke oppgitt		4,4 (50)	
Antall	1868	1147	

Appendiks reg.¹³

Tabell 4 Logistisk regresjonsmodell: Syn på egen fremtid

Variabel	Koeffisient (Beta)	Std.av.	Sig.
Konstant	-0.97 ()	0.23	0.00 ***
Kvalifikasjonskategori	-0.25 (-0.65)	0.07	0.00 ***
Inntektskategori	0.15 (0.40)	0.09	1.12
Arbeidsmengde	0.74 (1.59)	0.11	0.00 ***
Tolkespråkets etterspørsel	-0.02 (-0.33)	0.01	0.05 .
<i>N = 890</i>			
<i>AIC = 996.44</i>		<i>Null-avvik = 1106.91</i>	
<i>Residualavvik = 986.44</i>			

Tabell 5 Regresjonsmodell: Arbeidsmengde

Modell 1

Variabel	Koeffisient (Beta)	Std.av.	Sig.
Konstant	2.20 ()	0.05	0.00 ***
Kvalifikasjonskategori	0.28 (0.31)	0.02	0.00 ***
<i>N = 1 139</i>			
<i>R² = 0.09</i>		<i>F-test = 125.5</i>	
<i>Sig. = 0.00 ***</i>			

Modell 2

Variabel	Koeffisient (Beta)	Std.av.	Sig.
Konstant	1.57 ()	0.05	0.00 ***
Kvalifikasjonskategori	-0.04 (-0.05)	0.02	0.04 *
Inntektskategori	0.52 (0.68)	0.02	0.00 ***
Trivsel	0.41 (0.18)	0.05	0.00 ***
<i>N = 930</i>			
<i>R² = 0.53</i>		<i>F-test = 356.4</i>	
<i>Sig. = 0.00 ***</i>			

Modell 3

Variabel	Koeffisient (Beta)	Std.av.	Sig.
Konstant	1.77 ()	0.08	0.00 ***
Kvalifikasjonskategori	-0.03 ()	0.02	0.09 .
Inntektskategori	0.45 ()	0.02	0.00 ***
Trivsel	0.39 ()	0.05	0.00 ***

¹³ Signifikansbetegnelser: 0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1

Få forespørsler	-0.04 ()	0.04	0.34	
Ikke tid pga. annet arbeid	-0.36 ()	0.05	0.00	***
Lønns og arbeidsbetingelser	0.20 ()	0.04	0.00	***
Kort varighet på oppdrag	-0.00 ()	0.06	0.97	
Oppdrag er vanskelige	-0.10 ()	0.09	0.28	
<hr/>				
<i>N = 896</i>	<i>R² = 0.55</i>	<i>F-test = 139.4</i>	<i>Sig. = 0.00</i>	<i>***</i>

IMDi

Integrerings- og
mangfoldsdirektoratet

imdi.no